ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

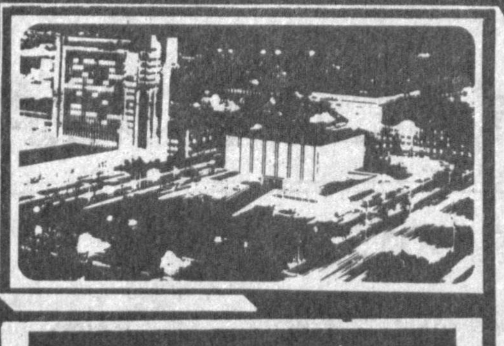

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 142 (8.726) ◆ 1995 йил ◆ 6 декабрь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДАН

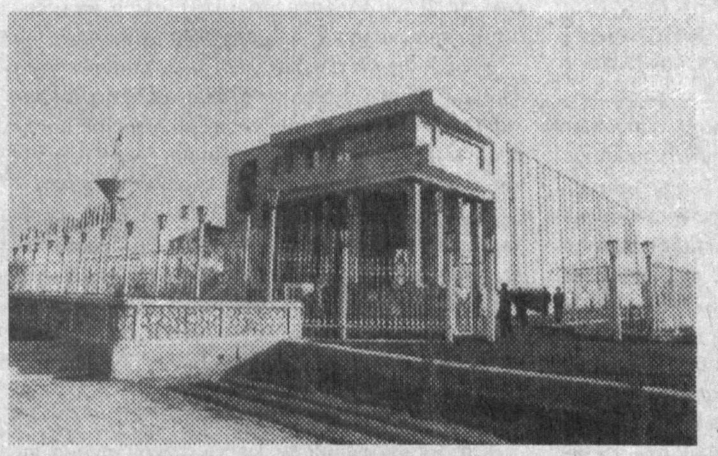

СУРАТЛАРДА: теннис кортининг очилиш маросими; Президентлар Асакадаги «ЎзДЭУавто» корхонасида.

Р. Нуриддинов олган суратлар.

Янги мустақил давлатлар бозор муносабатларига ўтиш йўли даврида турли қийинчиликларни бошдан кечирмоқда. Бу — табиийдир, зеро, ривожланиш осон кечмайди. Ана шундай мураккаб пайтда мавжуд муаммолар ҳақида фикрлашиш, уларни биргаликда, бамаслаҳат ҳал этиш йўлларини қидириш фойдадан холи бўлмайди. Ўз мамлакатининг Ўш ва Жалолобод вилоятларида сафарда бўлган Қирғизистон Президенти Аскар Акаевнинг Ўзбекистонга амалий ташрифи ва Президент Ислом Каримов билан 4 декабрда Андижонда бўлиб ўтган учрашуви қардош республикаларда кечаётган иқтисодий жараёнлар, мавжуд муаммоларни баҳамжиҳат ҳал этиш эҳтиёжи маҳсулидир.

Андижонда бунёд этилган янги муҳташам аэропорт биносида Ислом Каримов ва Аскар Акаев Ўзбекистон ва Қирғизистон ўртасидаги муносабатлар, Марказий Осиё ягона иқтисодий макони доирасидаги ҳамкорлик ривожи хусусида фикрлашдилар. Суҳбат чоғида, шунингдек, ҳиш мавсумида Қирғизистоннинг Ўш ва Жалолобод вилоятларига газ етказиб бериш билан боғлиқ масала ҳам муҳокама қилинди.

Икки қардош ва қўшни мамлакат ўртасида иқтисодий интеграцияни кучайтириш Президентлар амалий учрашувининг асосий мавзуларидан бири бўлди. Бу ўринда қўшни вилоятларнинг иқтисодий салоҳиятидан унумли фойдаланиш муҳим аҳамиятга эга. Жумладан, Асакада бунёд этилаётган «ЎзДЭУавто» автомобиль заводи маҳсулотлари учун зарур эҳтиёт қисмларни ишлаб чиқаришда Қирғизистон автомобилсозларининг иштироки ўзаро фойдали бўлиши шубҳасиздир. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ва Қирғизистон Президенти Аскар Акаев «ЎзДЭУавто» заводига ташриф чоғида ана шу фикрни алоҳида таъкидладилар.

Президентлар заводда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишларини кўздан кечирдилар, ишчилар билан суҳбатлашдилар. Маълумки, Жанубий кореяликлар билан ҳамкорликда қурилаётган бу автомобиль корхонаси келгуси йил март ойидан бошлаб маҳсулот ишлаб чиқаришга киришади. Заводда «Нексия», «Тико», «Дамас» автомобилларининг етти турдаги модификациясини ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда. 1998 йилга келиб тўла қувват билан ишлай бошлайдиган завод йилига 200 минг дона замонавий автомобиллар ишлаб чиқара бошлайди. Ўшанда заводда 2300 нафар киши меҳнат билан банд бўлади. Президентлар Ислом Каримов ва Аскар Акаев заводда йиғилган дастлабки машиналарни кўздан кечириб, бу замонавий автомобиллар техник имкониятлари афзаллиги билан харидорларга жуда манзур бўлишига ишонч билдирдилар.

Мамлакатимизда аҳолини соғломлаштириш, ёш авлодни жисмонан етуклик руҳида тарбиялашга катта аҳамият берилмоқда. Республикамизнинг турли вилоятларида ишга туширилаётган спорт иншоотлари бу борада муҳим ўрин тутаётир. Ислом Каримов ва Аскар Акаев Андижон шаҳрида қурилган улкан теннис кортлари мажмуининг очилиш маросимида қатнашдилар. Халқаро мезонларга мос келадиган бу улкан спорт саройининг тамал тоши 1994 йил июнда қўйилган эди. Қисқа муддат ичида андижонлик қурувчилар ушбу мажмуни қуриб битказдилар. Мажмуда 13 та теннис корт бўлиб, уларнинг 8 таси Франциянинг «Ханлеко» фирмаси ёрдамида сунъий қоплама билан жиҳозланган. Комплексда, шунингдек, 12 спорт командаси учун махсус хоналар, 3 та саун, сузиш бассейнлари ҳам мавжуд. Ҳозир андижонлик иқтидорли спортчи ёшлар кортларда машқларни бошлаб юборишган. Келажакда Андижон университетининг теннис кафедраси шу ерга кўчиб келади. Бу эса тажрибали мураббийлар ёрдамида халқаро мусобақаларда Ватанимиз шарафини муносиб ҳимоя қила оладиган ёшларни вояга етказишга кўмак беради дегандир.

Қирғизистон Президенти Аскар Акаев иншоотни кўздан кечирар экан, Ўзбекистон раҳбариятининг келажак авлодни тарбиялаш борасида катта ғамхўрлик қилаётганини юксак баҳолади. У журналистларнинг амалий учрашув якунлари юзасидан берган саволларига жавоб қайтарар экан, Андижон шаҳрида ўзи гувоҳ бўлган улкан бунёдкорлик ишлари Ўзбекистоннинг юксалиш йўлига чиқиб олганидан дарак беришини таъкидлади.

— Ҳозир Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари орасида Ўзбекистончалик муваффақиятга эришган республика йўқ, — деди журналистларга Аскар Акаев. — Биз Ўзбекистоннинг ривожланган давлатлар қаторидан тезроқ ўрин олишига ишонамиз.

Қирғизистон Президенти таниқли ёзувчи Чингиз Айтматовнинг қадимий Византия маданияти славян халқлари тараққиётига қандай кучли таъсир этган бўлса, ўзбек маданияти ҳам Марказий Осиё халқлари маданияти ривожига шундай қудратли таъсир ўтказгани ҳақидаги фикрини эслатар экан, Ўзбекистон ривожланган давлатлар қаторидан ўрин олиб, бу буюк ижобий таъсирини янада кучайтиришига ишонч билдирди.

Президент Ислом Каримов, дарҳақиқат, Ўзбекистон учун энг оғир дамлар ортда қолганини, истиқлола эришилганидан сўнг ўтган муддат ичида юксалиш учун мустаҳкам пойдевор яратилганини айтди.

— Бироқ, биз ҳали барқарор юксалиш йўлига тушиб олганимизча йўқ, — деди Ўзбекистон раҳбари. — Ҳисоб-китобларимиз 1996 йил юксалиш даврини бошлаб беришини кўрсатади. Бу эзгу мақсадга етишда мамлакатимизда ва Марказий Осиёдаги бошқа қўшни давлатларда тинчлик ва барқарорлик ҳукм суриши муҳим аҳамиятга эгадир.

Ислом Каримов шу ўринда айрим кучлар Марказий Осиёда яшовчи қардош халқларнинг иқтисодий интеграцияни мустаҳкамлаш йўлидаги ҳаракатларини нотўғри талқин қилаётганига эътибор қаратди.

— Қони, тарихи, дини, урф-одатлари бир бўлган қардош халқларимизнинг азалий дўстлигини ривожлантириш йўлида қилинаётган ҳаракатларни Марказий Осиёда ягона давлат барпо этишга уриниш, деб баҳолаш ҳеч бир асосга эга бўлмаган фитнадир, — деди Ислом Каримов. — Ўзбекистон ҳам, Қозоғистон ва Қирғизистон ҳам Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг тенг ҳуқуқли аъзоси. Ҳар бир халқ ўз мустақиллигини кўз қорачиғидек асрайди. Бу давлатлар ўртасида сиёсий устқурма бўлиши ҳақидаги мишмишлар ҳам асоссиздир.

Ўзбекистон раҳбари қийинчиликларни биргалашиб енгиш, тарихий қондошлик, дўстлик ва биродарлигимизни мустаҳкамлаш, халқларимиз ҳаётини фаровонлаштириш йўлидаги ҳаракатлар давом эттирилишини қайд этди. Қирғизистон Президенти шу ўринда Ислом Каримовнинг минтақа тинчлиги ва барқарорлиги йўлида қилаётган катта саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлаши ва юксак баҳолашини маълум қилди.

Қирғизистонлик журналистлар Ислом Каримовнинг Қирғизистонда ўтадиган Президент сайловларига муносабати билан қизиқдилар. Ислом Каримов бу саволга жавоб қайтарар экан, сайлов халқ иродасин эканини таъкидлади.

— Кимни Президент этиб сайлашни фақат Қирғизистон халқи ҳал этади, — деди журналистлар Ислом Каримов. — Бу жараёнга четдан таъсир этишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Биз қирғиз халқи ишонч билдирган Президент билан бундан буён ҳам ҳамкорлик қилаверамиз.

Ислом Каримов шахс сифатида Аскар Акаевга ҳурмати баландлигини айтар экан, бу фикр қарийб беш йиллик ҳамкорлик давомида кўп муаммоларни биргаликда ҳал этиш жараёнида шаклланганини қайд этди.

Қирғизистон Президенти Аскар Акаев 4 декабрда Андижондан Ватанига жўнаб кетди. Андижон аэропортида юксак мартабали меҳмонни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов, республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков, ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

Шу куни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Андижондан Тошкентга қайтиб келди. Тошкент аэропортида Ислом Каримовни Ўзбекистон Бош вазири Абдулҳошим Муталов, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Баҳтиёр Гуломов, Тошкент шаҳри ҳокими Козим Тўлаганов кутиб олди.

Амирқул КАРИМ.
(ЎзА махсус мухбири).
Тошкент — Андижон — Тошкент.

БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ СТРАТЕГИЯСИ

Ўзбекистон Республикасининг Франциядаги элчихонасидан хабар қилинишича, Парижда Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китоби билан таништириш маросими зўр муваффақият билан ўтди. Республикамизнинг Париждаги элчихонасида шу воқеа муносабати билан уюштирилган учрашувга таниқли сиёсат арбоблари, кўзга кўринган олимлар, ижодкор зиёлилар вакиллари, журналистлар келишди.

Ўзбекистон Республикасининг Франциядаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси А. Саидов тўпланганларга китобни тақдим этар экан, унда ижтимоий йўналишдаги бозор иқтисодиётига ўтиш даврида мамлакатга жамоат ва давлат тараққиёти чуқур таҳлил қилинганини таъкидлади, юртбошимизнинг китобида баён қилинган концепциянинг аниқ-равшанлиги эътиборни тортади. Давлат мустақиллигини мустаҳкамлаш, кўп укладли иқтисодиётга босқичма-босқич ўтиш, бозор муносабатларининг ҳуқуқий негизини яратиш, мулкнинг хусусийлаштириш, миллий валютани мустаҳкамлаш жараёни, иқтисодиётда таркибий ўзгаришлар ва изчиллик билан чуқурлаштириш бу муҳим ишнинг асосий йўналишларидир. Ислом Каримовнинг ўзи таниқли иқтисодчи бўлгани учун ҳам у мазкур китобида ана шу жараёнларни ўзининг илмий ва амалий тажрибалари орқали очиб берди.

Маросимда сўзга чиққан Ўзбекистон китобхонлик таниқли олим, академик А. Асқаров Президентимизнинг республикамиз, Ўзбекистон халқининг ўзига хос хусусиятлари, мамлакатда ишлаб чиқилган сиёсатнинг қатъийлиги ва собитқадамлигини таъкидлади, ўтиш даврида мамлакатни қайта қуриш стратегиясига асос қилиб олинган беш тамойилни муҳим тамойилга тўхталди.

Француз олимлари — доктор Пьер Лериш ва қадимги Афросиёб қазилмаларида қатнашиб, Самарқанд ҳақида китоб нашр этган археолог Франсуа Ренне Президентимиз Ислом Каримов китобининг аҳамияти катталигини айтиб, унда халқнинг маънавий жиҳатдан қайта тиклаш йўли аниқ баён қилинганлигини таъкидладилар. Ўз аждодлари тарихини яхши билиш, ёш авлодни тарихга, маданият ва ўтган аждодлар анъаналарига ҳурмат руҳида тарбиялаш асосида ёшларни жаҳон маърифати қадриятларидан ва чинакам маънавиятдан баҳраманд қилиш мумкинлиги айтиб ўтилди.

Сўзга чиққан кишилар Ўзбекистоннинг барқарор тараққиётини таъминлаш мустаҳкам асосий етакчи даромад, ташқи сиёсатнинг бир тутқичи ва мазмуни, Ислом Каримов Марказий Осиё минтақасида тинчлик ўрнатиш борасидаги сиёсатига юксак баҳо бердилар. Тинчлик, барқарорлик, Ўзбекистон диёридаги иқтисодий фаровонлик Ўзбекистон ва Франция ўртасидаги алоқалар, ўзаро ҳамкорликка муҳим аҳамият ва тараққиётнинг асосий ижобий гаровидир, деб таъкидланди маросимда.

(ЎзА).

Конституция кунига бағишлаб

БАЙРАМОНА РУҲДА

Собир Раҳимов туманида ҳам Республикамиз Конституциясининг уч йиллигига бағишланган тадбирлар бўлиб ўтмоқда. Жумладан, кеча Чиннозводида шундай кеча ўтказилди. Унда корхона директори Файзулла Раҳматуллаев, завод рассомлар лабораториясининг бошлиғи Равшаной Мавлонова, бош механик Евгений Вализинин, чилангар-созловчи Асқар Муродов ва бошқалар Конституция вақтида бир йилда мамлакатимиз иқтисоди ва умумбашарий кадрлар жамиятини шакллантириш, демократик ҳаёти, унда демократик жамиятнинг мужассам бўлган бош белгилари хусусида сўзлашди.

Бугун туманда Абдулла Набиев маҳалла гузарида ҳам Конституция кунига бағишланган байрам кечаси бўлиб ўтди. Унда туманнинг барча маҳаллалар хотин-қизлар кенгашларининг раислари, туман ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари, оқсоқоллар иштирок этишди. Йиғилганлар туман судининг судъяси Н. Ҳайдарова, прокуратура ходими А. Бориева, «Навбаҳор» маҳалласи хотин-қизлар кенгашининг раиси А. Раҳсенавеллиеа Конституциянинг ҳуқуқ, эркинликлар тарбияси, янги қонунларнинг ҳаётимизга тадбиқ этилиши мавзуларидаги сўзларини зарур бўлиб тинглашди. Кеча охирида туман маданият уйининг санъаткорлари ўз санъатлари билан йиғилганларни хушнуд этишди.

Даврон ИСМАТОВ.

МАРОҚЛИ УЧРАШУВЛАР

Ўзбекистон Республикаси «Маҳалла» хайрия жамғармасининг Тошкент шаҳар бўлими маҳаллаларда Конституциянинг уч йиллигига бағишланган қизиқарли тадбирлар ўтказмоқда. Уларда иштирок этаётган олимлар, меҳнат фахрийлари Конституциямизнинг ҳаётимизда тутган ўрни, аҳамияти тўғрисида маърузалар қилмоқдалар.

Чунончи Чилонзор туманидаги «Чилонзор» маҳалласида ҳам Асосий Қомусимизнинг уч йиллигига бағишланган қизиқарли учрашув ўтказилди. Куни кеча Бектемир туманидаги Абай маҳалласида ўтказилган тадбир йиғилганларда катта қизиқиш уйғотди. Унда «Дунёдаги энг демократик Конституция» мавзусида маърузалар бўлди.

Исмоил МУРОДОВ.

ЁШЛАР ҲУЗУРИДА

Ўзбекистон Республикаси прокуратурасининг бир гуруҳ ходимлари Мирзо Улуғбек номидаги Тошкент Давлат университети қошидаги Саъди Сирожиддинов номли лицей-интернат ўқувчилари учун Ўзбекистон Конституциясининг 3 йиллиги муносабати билан «Конституциямиз — асосий Қомусимиз» мавзуида лицей-интернат домлалари билан ҳамкорликда тадбир ўтказдилар.

Анжуманда республика прокуратураси ходимлари М. Тоштемиров, В. Тошхўжаева, Х. Худоёрова, Г. Умароволар Конституцияда белгиланган фуқароларнинг ҳуқуқ ва бурчлари ҳақида, ёшларимизнинг ҳуқуқий онгларини оширишдаги бу қонуннинг долзарб масалалари хусусида тўхталиб ўтдилар.

Тошкент шаҳар прокурорининг ўринбосари Нарзулло Файзуллаев Тошкент шаҳар прокуратураси томонидан ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида сўзлади. Лицей-интернат директори Мирфозил Мирзаахмедов ушбу тадбир иштирокчиларига миннатдорчилик билдирди.

Гулнора АБДУЛЛАЕВА.

● Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг уч йиллигига бағишланган махсус саҳифа материалларини газетанинг иккинчи бетида ўқийсиз.

Ободонлаштириш ойлиги

ЯНГИ БОҒ-РОҒЛАР

Қиш ойларининг илиқ келиши деҳқонларимиз қатори шаҳарликларни ҳам бекор ўтирмасликка олиб келмоқда. Ариқ-зовурларни тозалаш, кўчат ўтказиш сингари юмушларни бажариб, тозаликка катта эътибор беришмоқда.

Миробод тумани маҳаллаларида бу юмушлар уюшқоқлик билан ўтяпти. 2 минг дона терак, 6 минг дона манзарали ва яшил тўсиқ ниҳоллари, 1 минг дона нок, шафтоли кўчатлари ўтқазиш қизғин олиб борилмоқда. Тумандаги 214-мактаб ўқувчилари янги ташкил топган Истиқлол маҳалласи ҳудудига 100 туп терак, 100 туп мевали ниҳоллар ўтқаздилар.

Тумандаги Сарикўл, М. Мерганов номли маҳаллаларда янги боғ-роғлар ташкил этиш ишлари олиб борилятпи. Сарикўл маҳалла отахонлари чойхонаси, ҳовлиси, хотира боғига нок кўчатлари экилди. А. Фитрат кўчасига 20 туп ёнғоқ ниҳоллари ўтқазилди.

Исматилла РУСТАМОВ.

ИШЛОВ БЕРИЛЯПТИ

«Ирригация» трестига қарашли 2-қурилиш-таъмирлаш бошқармамизнинг ишчилари ҳам ободонлаштириш ойлиги пайтида ўз зиммаларидаги ишларни алоҳида эътибор билан бажаряптилар, — дейди участка бошлиғи Фурқат Олимжонов. — Ҳар куни белгиланган жойларга 200 квадрат метр ҳисобида чим ётқизадик. Ўн кунликда 8 минг туп қишки гул, атиргул ва ҳар хил кўчатларни ўтқазиб бўлдик. Бу ишимизда Ёқуб Хожиевнинг бригадаси алоҳида ўрнак кўрсатди. Жамоамиз аъзолари билан ёнма-ён мана шундай барча турдаги кўчатларимизга ишлов беришни ҳам давом эттиришмоқдамиз. Ниҳолларимиз гуркираб ўсиши учун маҳаллий ва минерал ўғитлардан фойдаланяпмиз.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

ҲОДИСА

Тошкент шаҳридаги «Ганга» магазини ёнидаги уйда газ чиқиши натижасида портлаш содир бўлди. Бузоқ аниқланаётган тахминларга қараганда, таъмирлаш-монтаж ишларини бажариш чоғида хавфсизлик техникаси қоидаларининг бузилиши газ чиқишига сабаб бўлган. Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига қараганда, 4 киши ҳалок бўлган, жароҳат олганлар ҳам бор, уларга тиббий ёрдам кўрсатилган. Портлашдан сўнг чиққан ёнғин тезда ўчирилган. Жабрдийдалар ва уларнинг оилаларига ёрдам кўрсатиш учун ҳукумат комиссияси тузилди.

Прокуратура бу ҳодиса юзасидан жиноий иш қўзғатди.

(ЎзА).

Таҳририятимизга муштарийларимиздан келаётган айрим хатларда улар обуна масаласи ҳақида тўхталиб, айрим ташкилот ва корхоналар ўз маблағларини қандай ўтказиши билолмаётганини баён этганлар. Шу муносабат билан биз «Тошкент почтаси» ишлаб чиқариш корхонасининг бошлиғи Собир ХОТАМОВга мурожаат қилдик.

Обуна — 96 *Мутасаддилар фикрича...*

ПУЛ ЎТКАЗИШ ЙЎЛИ БИЛАН

— Дарҳақиқат айрим ташкилот ва корхоналардан пул ўтказиш йўли билан обуна ташкил этилиши бизларни ҳам мамнун этмоқда. Шу боис «Тошкент почтаси»га қарашли барча алоқа бўлимларига биз ҳам имконият билан келиб чиққан ҳолда «Тошкент оқшоми», «Вечерний Ташкент», «Хабар» газеталарига олти ойга обуна бўлишга ҳам имконият қилдик. Улар ойига бўлинган обунамизни қабул қилишда ва уларнинг бизга олти ойлик ёки йиллик обуна тушиш жадвали асосида ҳам қабул қилинмоқда. Бир йилга ўз ишлари бўйича обуна қилдик. Барча алоқа бўлимларимизда ва шунингдек маркозлашган обуна пунктларида, жумладан 115-алоқа бўлимида, марказий почтамтда, М. Улуғбек тумандаги 7-алоқа бўлимида, Шайхонтоҳур туманидаги Хуршид кўчаси ва Миробод туманининг Иванова кўчасидаги обуна пунктларида нақд пулга ёки пул ўтказиш йўли билан бир, уч, олти ойга ҳамда бир йилга обуна қабул қилинади. Агарда обуначилар талаби қондирилмаса ушбу телефонларга мурожаат этишлари мумкин: 33-42-03, 33-43-67.

Обуначиларнинг имконияти ва моливий аҳволини тўғри тушуниб етган ҳолда бироз бўлсада уларга қулайлик яратилди. Газета ва журналлар обуначилар алоқа бўлимидаги абонент кутиси орқали ёки уларнинг уйларига элтиб бериш йўли билан тарқатилиши мумкин. Ҳар иккала усул орасидаги тўлов нархидаги фарқ 20 фоизни ташкил этади. Шундай усулни маъқул топган Жамшид 2-тор кўчаси, 31-хонадонда истиқомат қилувчи обуначимиз Тўлқинжон Ниғматуллаев айни «Тошкент оқшоми»га ёзилганлар ва улар келгуси йилда абонент кутисидан ўз газеталарини олиб кетиш имконияти эга бўладилар. Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти қозоқ тили факультети талабаларидан 120 нафари «Нурли йўл» газетасини ўзлари яқин бўлган алоқа бўлимидан олишади.

Ҳозирги кунда республикамиз худудига тарқатиладиган газеталардан «Халқ сўзи», «Народное слово», «Правда Востока», «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарига обуна бирмунча жадал бормоқда. Бу борада, айниқса, Юнусобод фуқаролариниг маънавий озиқа баҳраманд этишдек хайрли ишдан корхона ва ташкилот раҳбарлари, маҳалла фаоллари асло четда қолмасликлари керак.

ВАҚТ ОЗ ҚОЛДИ, ШОШИЛИНГ!

Қадрли «Оқшом» муштарийлари! Дарҳақиқат шундай. Обуна мавсуми тугашига ҳам саноқли кунлар қолди. Эслатиб ўтамиз: обуна 25 декабрга довом этади. Аммо бу нини охирги кунга қолдирмаганингиз маъқул. Шаҳримиздаги ҳар қандай алоқа бўлимига бориб «Оқшом»га обуна бўлишингиз мумкин. Агар шундай қилсангиз янги йилнинг биринчи кунидан бошлаб ўз уйингизда хар доим сирдош ва яқин маслаҳатгўй надоҳингизга айланиб қолган «Оқшом» газетаси яна хонадонингизга кириб боради. Обунани хоҳласангиз бир ойга, хоҳласангиз уч ойга, хоҳлар ярим йилга, имкониятингиз бўлса тўлиқ бир йилга расмийлаштиришингиз мумкин. Обуна бўйича кўзланган ишларни давом эттирамиз. Чунки янги йилда «Тошкент оқшоми» муштарийларимизга таҳририят ходимлари тайёрлаётган янги совғалар, теша тегмаган мавзулар кутяпти. Уларнинг давомларидан ўша бир йилда 1996 йилга газетага обуна бўлиш дебюдда даъват этамиз. Обуна нархларини яна бир бор эслатиб ўтамиз:

	Уйга етказиб бериш	Абонент кутисига етказиш
Бир ойга	64 сўм	54 сўм
Уч ойга	192 сўм	162 сўм
Ярим йилга	384 сўм	324 сўм
Бир йилга	768 сўм	648 сўм

«Тошкент оқшоми» индекси — 64690

БУГУНГИ КУН «ТО» «ТО» НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Вазирлар Маҳкамаси 4 декабрда «Айрим корхоналар ва мол-мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришнинг баъзи масалалари тўғрисида» қарор қабул қилди.

❑ Олий Мажлис раиси Эркин Халилов кеча Эроннинг мамлакатимиздаги элчиси Муҳсин Покойинни унинг илтимосига биноан қабул қилди.

❑ Кеча Вазирлар Маҳкамасида Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков бошчилигида Ўзбекистон Республикаси Конституцияси кунига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилот қўмитасининг навбатдаги мажлиси бўлди.

❑ Бухоро, Жиззах ва Сурхондарё вилоятлари фаолларининг йиғилишларида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Самарқанд ва Қашқадарё вилоятлари кенгашлари сессияларида сўзлаган нутқларидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама этилди.

❑ Кеча Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Тошкентдаги ваколатхонасида «Марказий Осиё давлатларида хотин-қизлар ахборот тармоғини яратиш» мавзуидаги минтақавий семинар бошланди. Унда Марказий Осиё давлатлари хотин-қизлар ташкилотларининг раҳбарлари иштирок этмоқдалар.

❑ Тошкентда Марказий Осиёнинг беш ва Кавказортидаги уч давлат мутахассислари иштирокида бошоқли дон экинлари етиштириш масалаларига бағишланган халқаро семинар ўтказилмоқда.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Чеченистон раҳбари Доку Завгаев кеча Бишкекда Қирғизистон Бош вазири Апас Жумагалиев билан учрашди. Бугун Алматида унинг Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев билан яккама-якка суҳбати бўлиб ўтади.

❑ Кеча Қозоғистонда мамлакат парламенти юқори палатасига сайловлар бўлиб ўтди. Юқори палатанинг 40 депутатидан 38 таси сайланди. Иккита округда такрорий сайлов ўтказилади.

❑ Қирғизистонда Президент сайловларига олти номзод, шу жумладан мамлакатнинг ҳозирги раҳбари Аскар Акаев расмий рўйхатга олинди.

❑ Эртага Туркия Президенти Сулаймон Демирэлнинг Озарбайжонга расмий ташрифи бошланади. У Озарбайжон Президенти Ҳайдар Алиев билан ёнилғи-энергетика соҳасида ҳамкорлик қилиш, Тоғли Қорабоғ муаммоси ва бошқа масалалар хусусида музокаралар ўтказади.

❑ Россия Президенти Борис Ельцин мамлакатда оммавий ахборот воситалари ва китоб нашр этишни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги фармонни имзолади.

ХОРИЖДА

❑ Кеча Брюсселда бўлиб ўтган НАТО сессиясида Испания ташқи ишлар вазири вазифасида ишлаб келган 53 ёшли Хавьер Солана бу Шимолий Атлантика блокининг Бош котиби этиб тасдиқланди.

❑ НАТО тинчликни сақлаш кучларини Боснияга киритиш бошланди. Сараево ва Загреб шаҳарларига биринчи бўлиб АҚШ аскар ва зобитлари киритилди. 14 декабрь куни Парижда собиқ Югославияда тинчлик ўрнатиш юзасидан ҳужжатлар имзолангандан сўнг НАТОнинг 60 минг аскардан иборат тинчликни сақлаш кучлари бу аҳдномалар бажарилишини кузатиб боради.

❑ Мисрда бўлиб ўтган парламент сайловларида мамлакат Президенти Ҳусни Муборакнинг Миллий демократик партияси вакиллари энг кўп овоз олишга муваффақ бўлдилар.

❑ Францияда ҳукуматнинг пенсия таъминотидаги сиёсатига қарши сўнгги йилларда темирйўлчиларнинг энг йирик иш ташлаши давом этмоқда. Ҳукумат Париж ва унинг атрофларида поездлар қатнови тўхтаб қолганлиги ҳамда метро ишламаётганлиги сабабли йўловчилар ташишга кўплаб қўшимча автобуслар ва шахсий машиналарни жалб этишга мажбур бўлмоқда.

❑ Бир неча юз миллион доллар миқдорида пора олишда айбланиб, қамоққа олинган Жанубий Кореянинг собиқ Президенти Ро Дэ Уга расмий айбнома тақдим этилди.

8 декабрь — Ўзбекистон Республикаси Конституцияси куни

ЖАМИЯТ ҲАЁТИНИНГ ПОЙДЕВОРИ

ХАЛҚ БИЛАН БАМАСЛАҲАТ

Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ,
«Конструктор» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг депутати:

— Мустақил республикамизнинг Конституцияси халқ манфаатлари, фаровонлиги, келгуси авлодларнинг яхши яшашлари кўзда тутилганлиги билан аввалгиларидан тубдан фарқ қилади. Уни мустақиллигимизни янада мустаҳкамлайдиган шоҳ қонунимиз сифатида таърифлаш мумкин. Бошқа МДҲ республикалари орасида Ўзбекистонда халқ фаровонлигининг нисбатан кучайиши замирида ҳам Конституциянинг ўрни бор. У республикамиз давлатчилигининг асосий йўналишлари —— ички ва ташқи сиёсат, маҳаллий давлат ҳокимияти асослари, фуқароларнинг ҳуқуқ ва бурчларини пишиқ-пухта белгилаб берди. Унда кўрсатилган талаблар, йўналишлар халқимиз, давлат органлари томонидан тўғри бажарилиши эса осойишталигимиз, фаровонлигимизни таъминлайди.

Конституциямиз моддаларининг ҳаётга татбиқ этилишини куни кеча барчамиз халқ депутатлари Самарқанд ва Қашқадарё вилоятлари Кенгашларининг сессияларида гувоҳи бўлдик. Унда давлатимиз раҳбарининг халқ билан очиқчасига мулоқоти, муаммоларни айтинглар, деб мурожаат қилиши юртбошимизнинг халқчиллик сиёсати, халқ билан ҳамкорликда ишлаш, ноҳақликларга қарши курашга ҳар бир фуқаромиз ҳисса қўшиши лозимлигининг ёрқин ифодасидир.

Мен Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг учинчи сессиясида Қонунлар бўйича ишчи гуруҳининг аъзоси сифатида фаолият кўрсатдим. Қонунларни ишлаб чиқиш жараёнида ҳар бир депутат, корхоналар, ташкилотлар раҳбарлари, ишчи-хизматчилардан келган фикрларни ўрганиб чиқиб, лозим қўшимчаларни киритдик.

21 декабрда ўтказиладиган биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўртинчи сессиясида кўриладиган масалалар устида аллақачон ишни бошлаб юбордик. Унда кўрилажак масалаларни ўз сайловчиларимиз билан муҳокама қиляпмиз. Бу ҳам Олий Мажлисдаги қўмита, комиссияларнинг иши яхши йўлга қўйилганидан, халқ билан яқин алоқалар ўрнатилганидан, Конституция талабларига қатъий риоя қилинаётганидан далолатдир.

7-модда.
Халқ давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаидир.
Ўзбекистон Республикасида давлат ҳокимияти халқ манфаатларини кўзлаб ва Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ҳамда унинг асосида қабул қилинган қонунлар ваколат берган идоралар томонидангина амалга оширилади...

ЭНГ ОЛИЙ МУКОФОТ

Омонулла САФОЕВ,
Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгаши раиси, Тошкент шаҳар Кенгаши депутати:

— Ўзбекистон Республикаси Конституцияси халқнинг иродаси, руҳиятини англатади ҳамда жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқий манфаатларини муҳофаза этиб, ижтимоий ҳаётда қатнашиш учун тенг ҳуқуқий эркинлик яратиб беради.

Давлат ҳокимият органларида халқнинг ишончли вакиллари бўлган депутатлар қонун доирасида ўз вазифаларини бажарадилар. Хусусан, шаҳар Кенгаши депутати сифатида менга ишонч билдирган 45-Каттабоғ сайлов округи маҳаллалари раислари, фаоллари ва сайловчиларининг талаб ва эҳтиёжларини эътиборга олиб, шу ўтган давр ичида Шайхонтоҳур туманидаги Янгиобод маҳалласи ҳудудида 400 метр узунликдаги ичимлик сув қувурини ўтказишни, Чарх-Камолон маҳалласида эса канализация иншооти қурилишини бошлаб, уни 1996 йилда тугаллаш ишларини Тошкент «Сувсоз» трести раҳбарияти билан ҳамкорликда олиб боришни ўз зиммамга олдим.

Бундан ташқари сайлов округи сайловчиларидан 10 дан ортиқ уруш ва меҳнат фахрийларига санаторий ва дам олиш масканларида даволаниш учун имтиёзли йўлланмалар берилди. Округ меҳнаткашлари ва уларнинг фарзандларидан 100 дан ортиқ киши касаба уюшмалари тасарруфидаги санаторий-профилакторийларда ва болалар оромгоҳларида имтиёзли йўлланмалар билан соғломлаштирилди.

Халқ ишончи раҳбар учун ҳам, депутат учун ҳам энг олий мукофотдир. Мен депутат сифатида меҳнаткашларнинг юксак ишончларини оқлаш, мушкулларини осон қилиш учун тер тўкиб ишлашга баҳоли қудрат ҳаракат қиламан.

Президентимиз Ислом Каримов халқ депутатлари Самарқанд вилоят Кенгаши сессиясида жумладан шундай деган эдилар: «Агар ҳар бир киши ўз жойида, ўз хизмати доирасида қонунга амал қилиб яшашни ҳаёт тарзига, меҳнатга муносабатнинг ахлоқ нормаларига айлантира олсагина ортиқча назоратга ҳожат қолмайди».

Юртбошимизнинг ҳикматли фикрларини мен ўз иш фаолиятим учун дастуриламал деб биламан.

31-модда.
Ҳамма учун виждон эркинлиги кафолатланади. Ҳар бир инсон хоҳлаган динга эътиқод қилиш ёки ҳеч қайси динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эга. Диний қарашларни мажбуран сингдиришга йўл қўйилмайди.

ВИЖДОН ЭРКИНЛИГИНИНГ АМАЛДАГИ КЎРИНИШИ

Шайх Абдуғани ҳожи АБДУЛЛАЕВ,
халқаро Ислом тадқиқот марказининг раиси:

— Бисмиллоҳир роҳманир роҳийм. Мен фурсатдан фойдаланиб халқаро Ислом тадқиқотлари маркази ходимлари номидан барча фуқароларимизни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси байрами билан чин кўнгилдан табриклайман.

Мустақил Республикамиз Конституциясининг ҳамма учун виждон эркинлиги кафолатланиши тўғрисидаги моддаси Ўзбекистондаги барча дин табақаларининг эркин фаолият кўрсатишлари учун кенг имкониятлар яратиб берганлигининг ёрқин ифодасидир. Шунингдек, мусулмонлар ҳам истиқлолдан кейин катта ёруғликка эришдилар. Ҳозир республикамизда кўплаб жомеъ масжидлар ишлаб турибди. Кўплаб диний мадрасалар (хусусан, қизлар учун ҳам бир нечта) очилди. Уларда лаёқатли мударрислар дарс беришмоқда. Юзлаб талабалар чет элларда, жумладан Миср, Маккаи Мукаррама, Мадинаи Мунавварада таълим олмоқдалар. Истиқлолдан сўнг минглаб кишилар муқаддас Ҳаж сафарига борди ва муҳтарам юртбошимиз улар учун бир қанча енгилликлар яратдилар. Ҳар бир масжид қошида динни ўрганувчилар учун кичик курслар очилгани нур устига нур бўлди.

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Тошкент шаҳрида халқаро Ислом тадқиқот марказини ташкил этиш тўғрисидаги қарори чиқди. Унда жумладан Ислом таълимоти ва фалсафасини кенг ўрганиш, ўзбек халқининг диний, тарихий, маданий меросини чуқур илмий тадқиқ этиш мақсадида Тошкент шаҳрида Мовароуннаҳр мусулмонлар идорасининг халқаро Ислом тадқиқот марказини ташкил этиш ва унинг мақомини Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси илмий-тадқиқот муассасаларига тенглаштирилиши айтилган. Бу ҳам республикамиздаги виждон эркинлигининг амалдаги кўринишидир.

Ушбу марказнинг ташкил этилишини мусулмонларимиз зўр қувонч билан кутиб олишди. Келгусида марказ мактаблар, олий ўқув юртлари учун исломшунослик бўйича дарсликлар тайёрлаб беради, Қуръони каримнинг тафсири ва саҳиҳи Бухорийнинг академик нашрларини амалга оширади. Ва бу тадқиқот марказининг очилишини ҳаётимизнинг муҳим ҳодисаларидан бири деб ҳисоблаймиз.

Қуръону ҳадис, шариат қонун-қоидаларидан ва Конституциямиз моддаларидан келиб чиққан ҳолда Ўзбекистондаги барча диний мазҳаблар билан алоқаларимизни мустаҳкамлаб бормоқдамиз. Хусусан, Тошкентдаги провослав черкови руҳонийларини байрамларида табриклаймиз, хурсандчиликларида шерик бўламиз. Муҳим йиғилишларга бир-бирларимизни таклиф этамиз. Зеро, 1400 йилдан буён хоҳ христиан, хоҳ яҳудий бўлсин халқимиз уларни эҳтиром қилиб, яхши муносабатда бўлиб келган. Ҳозирги мустақиллик даврида ҳам мусулмонларнинг мана шу хайрли анъаналари ривож топиб келаяпти.

ҚАВМЛАРИМИЗ СОНИ КЎПАЙМОҚДА

Кукулка КШИШТОФ,
Францисканлар ордени аъзоси, Ўзбекистон Республикасидаги рим-католик қавмининг бош руҳонийси:

— Христиан дини Иисус Христ таваллуди билан бошланиб аста-секин жаҳонга ёйилган диндир. У аста-секин провослав, католик ва протестантларга ажралиб кетган. Католик черковининг тарихий илдизлари Ўрта Осиёда эрамизнинг IV асрларидан бошланган. Мўғуллар империясидан сўнг эса католиклар мазҳаби бу ерда таназзулга юз тутди. Унинг Ўрта Осиёда қайтадан ривожланиши эса XIX асрга — Польша, Венгрия, Болтиқбўйидан сургунга юборилганлар ва бошқа фуқароларнинг келиши билан боғлиқдир.

Натижада Тошкентда 1912 йили Рим католик черковига қарашли бўлган поляк костели (ибодатхонаси)ни қуриш ишлари бошланиб кетди. Октябрь тўнтаришидан сўнг эса қуриб битказилмаган бу бинодан омбор, маданият уйи, умумий ётоқхона сифатида фойдаланишди.

Ўзбекистоннинг мустақилликка эришиши туб ижтимоий-сиёсий ўзгаришлар билан бирга дин соҳасида ҳам сезиларли ўзгаришларга олиб келди. Мен 1991 йилда Тошкентга келиб фаолият бошлаганлигим сабабли, бу ишларнинг жонли гувоҳиман. Тўғри, 1991 йилгача ҳам Тошкентда католиклар қавми бўлган бўлса-да руҳоний йўқлиги сабабли ишлар ўлда-жўлда эди. Юқорида айтганимдек, мустақиллик туфайли юз берган сиёсий ўзгаришлар муносабати билан биз қайтадан ўз фаолиятимизни ривожлантиришга эришдик. Бу эса Конституция билан кафолатланган виждон эркинлиги ҳуқуқи амалда ҳам мавжуд эканлигидан далолатдир. Ва ҳозирги кунда Ўзбекистон фуқаролари ва хорижликлар ҳеч қандай тўсиқларсиз ўз динларига эркин эътиқод қилиб бунинг гувоҳи бўлмоқдалар.

Шуни ҳам қувонч билан таъкидлайманки, биз Ўзбекистон ҳукуматига 1-Тошкент Давлат тиббиёт институти рўпарасида жойлашган поляк костелини ихтиёримизга беришни сўраб мурожаат қилган эдик. Ва илтимосимиз ижобий ҳал этилди. 1993 йилдан бошлаб костелни қайта қуриш ишларини бошлаб юбордик. Ва ҳозир Тошкентдаги сафларимиз тобора кенгайиб бормоқда. Якшанба кунлари рус, поляк ва инглиз тилида ўтказиладиган ибодатимизга ҳозир АҚШ, Германия, Испания, Швейцария, Польша, Ҳиндистон, Корея элчихоналарининг ходимлари ва фирмалар, қўшма корхоналар ходимлари ташриф буюришмоқда. Рождество, пасха, барча авлиёлар байрами каби катта байрамларда эса ибодатхонамиз католиклар ташрифидан тўлмоқда. Бундан ташқари Самарқанд, Фарғонада ҳам қавмларимиз бор. Аста-секин миллий байрамларда ва катта йиғилишларда Ўзбекистондаги бошқа динлар вакиллари билан ҳам учрашиб дўстона алоқалар боғлаяпмиз.

Яна бир бор таъкидлайман, юқоридагиларнинг бари Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги шарофати ва Конституциянгиз қоидаларига ҳаётда тўла амал қилинишининг мевасидир.

Хорижликлар фикри

ЁРҚИН КЕЛАЖАК ТИЛАЙМАН

Эрдуғон АЙТУН,
Туркия Жумҳуриятининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси:

— Ўзбекистон халқини ўз номимдан ва турк халқи номидан улуғ байрам — Конституция куни муносабати билан муборакбод этаман. Қардош ва дўст ўзбек халқининг мустақил Ўзбекистон Республикасида Конституциянинг ҳимояси остида абадул-абад бахтли ва фаровон яшаши чин кўнгилдан чиққан самимий тилагимиздир.

Конституция давлат тузилишини ва фуқароларнинг ҳуқуқ ва ҳурриятларини белгилаб берувчи асосий қонундир. Ўзбекистон Республикаси ўз мустақиллигига эришгач Конституциясини қабул қилиш билан ҳуқуқий давлат ва замонавий бир жамият қуриш йўлида энг муҳим қадамни қўйди.

Ўзбекистон ўз Конституцияси кўрсатиб берган мақсадлар томон ва Президент Ислом Каримовнинг оқилона йўлбошчилиги остида иқтисодий ислоҳотларни дадил амалга ошириш ва жамиятни демократлаш йўлидан бормоқда.

Бу бахтли ва маънодор куннинг бутун шодлигига Ўзбекистонда яшаётган турк жамоасининг ҳам шерик бўлаётганига ишончимиз комил.

Ўзбекистон халқига янада кўп бахтиёр кунлар, тинчлик, меҳр-оқибат ва фаровонлик тўла ёрқин келажак тилаб қоламан.

БАРҚАРОРЛИК ОМИЛИ

Муҳсин ПОКОЙИН,
Эрон Ислом Жумҳуриятининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси:

— Конституция қабул қилинганлигининг ўзи ўзига хос аҳамиятга эга. Бу мамлакатнинг мустақиллигини тасдиқлайди. Бу яна шуни кўрсатадики, давлат ўз раҳбари раҳнамолигида ва қонунлар доирасидан чиқмаган ҳолда ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида ҳаракат қиляпти.

Қомусда мамлакат ўз байроғи, ўз мадҳияси, ўз давлат рамзига эгалиги ифодаланган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 7-моддасида давлат халқи манфаатининг ифодачиси эканлиги таъкидланган. Бу эса халқ билан давлат бирлигидан далолат беради. 9-моддада эса муҳим масала тасдиқланган, яъни референдум ўтказилиши ва халқнинг овози, йиғилишига ишора қилинган. Бу давлат халқ овозига нечоғлик катта эътибор билан қараётганлиги нишонасидир.

Шунингдек, Конституциянгизда эълон қилинган мамлакат Олий Мажлисининг ва Президентнинг халқ томонидан сайланишининг ўзи унинг тараққийпарварлигига яна бир мисол бўла олади.

Асосий Қонуннинг иқтисод соҳасига тегишли қисмида мулк хусусийлиги эълон қилинган. Бу эса шўролар давридаги унинг умумдавлат шаклини инкор этади. Мулкнинг хусусийлиги иқтисодий тараққиётда муҳим омил бўла олади. Ана шу банд халқнинг иқтисодий фаолиятининг фаоллашувига ва натижада давлатнинг иқтисодий тараққиётида катта омил бўлади.

4 ва 14-бандларда эса кам сонли миллатлар ҳуқуқи кафолатланган. Албатта бу мамлакатда барқарорликни вужудга келтиради. Шу боисдан ҳам мамлакатингиз кўп миллатли бўлишига қарамасдан, бу ерда яшовчи барча халқлар елкама-елка тинч ва осуда ҳаёт кечиришмоқда. Бунинг ўзи катта бойликдир.

Истагимиз дўст Ўзбекистон халқи бундан буён ҳам ўз мустақиллигини янада мустаҳкамлаб ва иқтисодий тараққиёт йўлидан олға қадам ташлайверади.

Конституция қабул қилинган куннинг 3 йиллиги муносабати билан шариф миллатингизни чин дилдан табриклайман.

6-модда. Ўзбекистон Республикасининг пойтахти — Тошкент шаҳри.

105-модда.
Шаҳарча, қишлоқ ва овулларда, шунингдек улар таркибидаги маҳаллаларда ҳамда шаҳарлардаги маҳаллаларда фуқароларнинг йиғинлари ўзини-ўзи бошқариш органлари бўлиб, улар икки ярим йил муддатга раисни (оқсоқолни) ва унинг маслаҳатчиларини сайлайди.
Ўзини-ўзи бошқариш органларини сайлаш тартиби, фаолиятини ташкил этиш ҳамда ваколат доираси қонун билан белгиланади.

ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ ҲИСОБГА ОЛИНГАН

Баҳодир АЛИМОВ,
Республика «Маҳалла» хайрия жамғармасининг Тошкент шаҳар Акмал Икромов тумани бўлими раиси:

— Маҳалла қадимдан халқимиз ҳаётининг ижтимоий тизимида салмоқли ўринни эгаллаб келган. У минг йиллар мобайнида турмуш тарзимизга шу қадар чуқур сингиб кетдики, ҳатто бундай бошқарув органининг қачон, қандай қилиб вужудга келганини ҳеч ким билмайди. Азал-азалдан ҳар бир маҳалла ўша маҳаллада истиқомат қилувчиларнинг таъбир жоиз бўлса, юзи бўлган. Бир сўз билан айтганда, маҳалла инсонлар учун ватан ичра ватан эди.

Афсуски, собиқ Иттифоқ даврида халқимиз қадрияти саналган маҳаллаларга лозим бўлган эътибор қаратилмади. Маҳалла раислари одамларга маълумотнома ёзиб бериш билан чекланишарди. Эндиликда — юртимиз истиқлолга эришгач, мустақил республикамизнинг Конституциясида маҳалла аслида нима экани, унинг ваколати, фаолияти очиқ-ойдин кўрсатиб берилди. Дарҳақиқат, маҳаллада қадимда ҳам ўз-ўзини бошқариш органи ҳисобланган. Бугунги кунда у ўзининг кўҳна анъаналарини Конституциямиз туфайли қайта тикламоқда.

Эндиликда маҳалланинг иқтисодий, ижтимоий, ҳуқуқий, маиший, маънавий масалалари шу ернинг ўзида, фаоллар кўмагида ҳал бўлади. Масалан, уйингизга ичимлик суви келмай қолдими, электр қуввати таъминотида узилишлар содир бўлиб турибдими ёки маҳаллада дўкон, бошқа бирор иншоот қуриш, йўлни таъмирлаш керакми, барчаси учун коммунал хизмат ёки бошқа ташкилотларга югуришнинг кераги йўқ. Бу муаммоларни маҳалла бошқаруви ўз зиммасига олади. Агар унинг ваколати бундай ишларни ҳал этишга ожизлик қилса, ўзидан юқори турган орган — туман ҳокимлигига мурожаат қилади. Бир сўз билан айтганда, маҳалла кичик бир ҳокимиятдир ва ишни бундай ташкил этишнинг тўғри эканини давр кўрсатмоқда, одамларнинг у ташкилотдан бу ташкилотга югуришлари каби овворагарчиликлар барҳам топмоқда, муаммолар тезда ҳал бўлаётир.

Маҳаллани кичик бир давлат дедик, ҳар қандай давлатнинг эса моддий базаси бўлади. Маҳаллада эса бу — «Маҳалла» хайрия жамғармасидир. Бугунги кунда ана шу жамғармадан маҳаллаларда гузарлар, маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари, маҳалла аҳолисига зарур бўлган бошқа иншоотлар қурилмоқда, кам таъминланган оилалар, ногирон инсонларга моддий ёрдам берилаётир. Биргина бизнинг туманда шу йил мобайнида «Дўстлик», Ал- Хоразмий, Ойбек, «Янги ҳаёт», Алихонтўра Соғуний ва «Истиқлол» маҳаллаларида гузарлар қурилиб ишга тушди. Боғистон, Боғобод, Ширин, Ҳабиб Абдуллаев маҳаллаларида эса гузар қуриш ишлари қизғин кетаяпти. Айни пайтда туманимизнинг йирик даҳаларидан бўлмиш Ўрикзорда шаҳар ҳокимлиги маблағи ҳисобига катта маиший хизмат кўрсатиш мажмуи қурилмоқда. Шу йилнинг ноябрь ойида туманимиз бўйича 4506 кишига моддий ёрдам берилди, бу салкам икки миллион сўмни ташкил этди. Бундай хайрия тадбирларида Акмал Икромов тумани ҳокимлигининг хизмати катта бўлмоқда. Зеро, ҳокимлик ўзига қарашли кичик бошқарув органи олдида масъулдир.

Бошқарув органининг ҳуқуқий жиҳатлари Конституциямизда ифода этилгани бу ишга демократик асосда ёндошилганини кўрсатади. Масалан, маҳалла йиғини оқсоқолини сайлаш жараёнини олайлик. Бунда Конституцияга асосланган ҳолда ишлаб чиқилган тизимга кўра маҳалла аҳли оқсоқолликка лойиқ деб топган номзодини, у нечта бўлишидан қатъи назар, туман ҳокимлигига таклиф этади. Туман ҳокимлигида бу номзодлар кўриб чиқилиб, улардан оқсоқолликка маъқул кўрилган бир номзод тайинланади. Бунда номзодни ёқлаган одамлар сони, унинг ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги ўрни, маънавий қадриятларга бўлган муносабати асосий ўринда туради. Ахир маҳалла фуқароларининг талаблари ҳам шу эмасми?

Хулоса қилиб айтганда, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси юртимиз тараққиётининг тамойилларига содиқ қолган ҳолда тузилган бўлиб, унда маҳаллалар ишини ўз-ўзини бошқариш органи сифатида ташкил этишда халқимиз маънавияти, урф-одатларини ҳисобга олган ҳолда демократик асосда ёндошилган.

36-модда.
Ҳар бир шахс мулкдор бўлишга ҳақли...

МУЛК ЭГАСИНИ ТОПГАНДА

Асосий Қонунимиз 36-моддасида ана шу ҳуқуқ кафолатланган. Эндиликда мулк ҳақиқий эгасини топмоқда. Конституцияда белгилаб берилган ҳуқуқларимиз рўёбга чиқа бошлади. Тошкент тўқимачилик комбинати ҳиссадорлик жамиятига айлантирилганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Ўз мулкига эгалик қилиш бугунги кунда жамоада қандай самара беряпти? Мухбиримизнинг «Тоштўқимачи» ҳиссадорлик жамияти бошқаруви раиси Маҳмуд Узоқов билан суҳбати ана шу масалага бағишланди.

— Маҳмуд Эшонқулович, ҳаётимизда туб ўзгаришлар рўй бермоқда. Энг муҳими, мулкка муносабат ўзгаряпти. Шу нарса жамоангиз ҳаётига қандай таъсир кўрсатяпти? Шу ҳақдаги мулоҳазаларингиз билан ўртоқлашсангиз.

— Комбинатимиз яқиндагина ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди. Лекин ана шу қисқа давр ичида ҳам маълум ижобий ўзгаришлар кўзга ташланяпти, десак муболаға эмас. Кўпгина масалаларни ўзимиз мустақил ҳал этмоқдамиз. Чунончи, хом ашё масаласини олайлик. Комбинатни Ўзбекистон енгил саноат уюшмаси хом ашё билан таъминлайди. Ҳозир маълум қисмини ўзимиз қидириб топяпмиз. Ўзимиз шерик топяпмиз. Харидорни ҳам. Тикув, трикотаж маҳсулотларининг сифати бизнинг қандай маҳсулот етказиб беришимизга боғлиқ. Бугунги кунда жамоамиз барча техника иқтисодий кўрсаткичлар бўйича барқарорликка эришяпти.

Харидор талабини ўрганишни давом эттиряпмиз. Ишчи-хизматчиларга ойлик тўлашда узилишлар йўқ, ўртача иш ҳақи 2 минг сўмни ташкил этмоқда. Асосий касбдаги ходимлар 6—8 минг сўм маош олишяпти. Ҳукуматимиз ходимларимиздан олинадиган даромад солиғини камайтириш ҳақида махсус қарор қабул қилди. Ҳозир бу солиқ 25 фоизни ташкил этмоқда. Бу эса кадрлар қўнимсизлигининг олдини олиб, ходимлар касб маҳоратининг ошишига имконият яратди.

Маҳсулот турини кўпайтиришга, сифатини яхшилашга эътибор беряпмиз. Бу эса жаҳон бозорига чиқишимизга йўл очади. Маҳсулотларимиз жаҳон бозорида харидор топаётгани қувончли.

Асосий жамғармаларимизнинг қиймати 1995 йил 1 январгача бўлган нархга кўра 45 миллион сўмни ташкил этган бўлса, Республика Вазирлар Маҳкамасининг қарорига кўра асосий жамғарма қийматининг умумий ҳажмидан 31 фоизи жамоамиз ҳиссасига тўғри келади. Бу 13 миллион сўмни ташкил этади. У ҳиссадорлик жамиятимиз томонидан тўла сотиб олинди. Эмиссия проспекти ишлаб чиқилди ва Марказий депозаторийда ҳисоб очилди. Ҳозир акциялар ҳақида низом ишлаб чиқилиб, ёзилаётган варақалари тўпланяпти. Акциялар тарқатишда ходимларнинг иш стажи ҳисобга олинади.

— Жамоангиз ҳиссадорлик жамиятига айлантирилгани яна қандай имкониятлар яратди?

— Янада мустақил ишлаш имкониятига эга бўлдик. Биз чет эллик шерикларимиз билан воситачиларсиз савдо-сотиқни йўлга қўйдик.

Ташқи иқтисодий фаолият учун сертификатга эга бўлдик. Чет элдан зарур хом ашё, асбоб-ускуна, эҳтиёт қисмлар олиб келиш имкониятига ҳам эгамиз.

Шу кунларда инглиз банки орқали тўқув фабрикаси цехларини қайта жиҳозлашга 2 миллион доллар олиш масаласини ҳал қиляпмиз.

Ҳозирги кунда биз ўз тайёр маҳсулотларимизни қатор хорижий мамлакатларга — Италия, Германия, Исландия, Испанияга сотяпмиз.

Япониянинг «Томин корпорейшн» фирмаси билан фабрикада тикилаётган ип-газлама чойшабларни етказиб бериш учун шартнома туздик. Дастлабки маҳсулотни жўнатиб бўлдик.

— Хорижлик харидорларга яна қандай маҳсулотлар етказиб бериляпти?

— Ғарбий Европа ва Америкада бизда ишлаб чиқарилаётган кенг энли газмол, тўқув иплари, пахта йигиришдан чиққан чиқиндиларга бўлган талаб кучли. Италия, Испания, Исландиядаги айрим фирмалар билан шартнома тузганмиз. Инглиз фирмаси «Кросрол» томонидан таклиф этилган лойиҳани амалга ошириш учун 2 миллион долларга яқин маблағ керак. Юксак унумли технологияга эга бўлиш юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришимизга ҳамда халқаро бозорга чиқишимизга кенг имкониятлар яратади.

Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, республикамиз жаҳон бозорига пахта толаси етказиб бераётган асосий мамлакатлардан ҳисобланади. Пахта нархи тобора ошмоқда. Пахта чиқиндиларидан ҳам аъло сифатли маҳсулотлар тайёрлаш мумкин. Республикамиз илгаригидек хом ашё етказиб берувчи манба бўлиб қолмаслиги керак. Биз пахта чиқиндиларидан ҳам ўзимиз тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришга эришишимиз зарур.

— Келгусидаги режаларингиз қандай?

— Аввало мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланиб четга товар маҳсулотларини чиқаришни кенгайтиришимиз зарур. Бизга кўпроқ валюта кераклигини яшириб ўтиришнинг ҳожати йўқ.

Галдаги энг долзарб вазифа — ипйигирув фабрикасини қайта жиҳозлашдир. Швейцариянинг «Котехма» фирмасидан асбоб-ускуналар олинди. Уларни ўрнатиш пойабзал ва тикув корхоналари учун ип тайёрлашимизга имкон беради. Корхонамизни қайта жиҳозлаш ишлари жадал суръатлар билан давом этмоқда. Энсиз газмол тўқийдиган дастгоҳларни кенг энли газмол ишлаб чиқарадиган дастгоҳлар билан алмаштиряпмиз. Жаҳон бозорида бу хил газмолларга талаб катта.

— Корхона жамоа мулкига айланиши ишчи ва хизматчилар онгига қандай таъсир кўрсатяпти?

— Бир пайтлар ҳа кетса, давлатдан кетаркан, менга нима, қабилида иш тутилгани ҳеч кимга сир эмас. Ҳозир ходимларимиз ўзларини шу жамоа хўжайини, мулк эгаси эканликларини тобора чуқур англаб етмоқдалар. Айниқса, ўз иш жойларида хом ашёни, электр энергияни тежаб-тергаб сарфлашга, техникани асраб-авайлашга интилмоқдалар.

Олдимизда ҳали қилинадиган ишлар кўп. Бунинг учун Президентимиз таъкидлаганларидек, келажакка ишонч билан, умид билан боқиш, ёниб яшаш керак, ўз бойликларимизни янада кўпайтириш йўлида ҳалол хизмат қилишимиз лозим.

Жамоа эришаётган бу ютуқларнинг асосий омили албатта, мустақилликка эришганимиз, республикамиз Президенти, ҳукуматимизнинг тўғри ички ва ташқи сиёсат олиб бораётгани, асосий Қонунимизда белгиланган ҳуқуқий меъёрлар амал қилаётганлигидир.

Суҳбатдош
Машҳура
МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

«Биз халқнинг, айниқса ёшларнинг маънавий-руҳий жиҳатдан қайта қад ростлашининг жўшқин ўчоғи бўлган энг олижаноб маънодаги маҳалла, қўни-қўшничилик, ўзаро ёрдамлашувнинг аҳамиятини кўпроқ қадрлай бошладик», деб ёзади Президентимиз И. А. Каримов «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобида. Яқинда «Меҳнат» нашриётида босилиб чиққан ҳуқуқшунос олим Шуҳрат Жалилов қаламига мансуб «Маҳалла янгиланиш даврида» номли рисоласида ҳам халқимиз узоқ тарихига бориб тақалувчи, давлатимиз мустақилликка эришгандан сўнг янгича маъно ва мазмун касб этган фуқароларнинг ўз-ўзини бошқариш органлари—маҳаллалар фаолияти ёрқин ифодасини топган.

Китоб муаллифи маҳалланинг ҳуқуқий мақомини, унинг жамиятдаги нуфузини Ўзбекистон Республикаси давлат қонунлари асосида таҳлил этиб, маҳалланинг жойларда маҳаллий ўз-ўзини бошқариш тизимида мустақил бўғин сифатида фаолият кўрсатаётганини таъкидлаб ёзади: «Бизнинг фикримизча ҳуқуқий жамоа ўзини-ўзи бошқариш идораларига маҳаллий ўзини-ўзи бошқаришнинг мустақил бўғини сифатида қараш керак. Бу тузилма ўзига хос баъзи бир жиҳатларига кўра бошқа идора ва ташкилотлардан, фуқароларнинг жамоа бирлашмаларидан фарқ қилади. У ўз мақсади ва вазифаларига эга бўлиб, маҳаллий маъмуриятни ҳамда бевосита демократия шаклларини тўлдиради ва ҳудуд аҳолиси олдида турган умумий муаммоларни ҳал қилишга ёрдам беради».

Китобда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1993 йил 2 сентябрдаги «Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги Қонуни ҳар томонлама таҳлил этилиб, маҳалланинг қонуний мақоми илмий асосда кўрсатиб берилган. Рисола муқаддима ва бир-бирини тўлдирувчи саккизта бўлимдан иборат бўлиб, унинг ҳар бир бўлими маҳалланинг бирор бир муҳим жиҳатини очиб беришга хизмат қилади. Элим деб, юртим деб яшаётган, изланиш олиб бораётган маҳалла оқсоқоллари, фаоллари ҳақида мароқ билан ҳикоя қилади. Тошкент

Китоб жавонингизга

ВАТАН ИЧРА ВАТАН

шаҳар ҳокимлигининг «Маҳалла» дастурини ҳаётга тадбиқ этиш борасида олиб бораётган самарали ишлари кенг ёритилади. Шунингдек, китобда ҳақли равишда маҳалла аҳлини жипслаштираётган, уларнинг дардига шерик бўлаётган республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси ва унинг шаҳар бўлими хусусида ҳам илиқ фикрлар борки, бундан қувонмоқ даркор.

Китобнинг қимматли томони шундаки, биринчидан, у ўз вақтида ёзилган. Иккинчидан, унда Президентимизнинг маҳаллалар ҳақидаги асарларига алоҳида эътибор қаратилган. Учинчидан, шаҳар ва туман ҳокимликлари қонунга биноан маҳаллалар ҳам ўз-ўзини бошқариш органи мақомига эришиш муносабати билан уларнинг ташкилий-ҳуқуқий ва амалий ишларини takомиллаштиришга катта эътибор бериб, жойларда амалий кўмаклашиш билан давр талабига мувофиқ иш кўришларига ёрдам бераётганлиги ишончли далил ва мисоллар асосида яхши ёритилган. Тўртинчидан, рисолада Президентнинг маҳаллаларда кам таъминланган оилаларни моддий ҳимоя қилиш ҳақидаги Фармонига мувофиқ ҳар бир маҳалланинг ҳисоб варақасига туширилган маблағни адолатли тақсимлаш соҳасидаги серқирралы ташкилий ишлар яхши акс этган. Бешинчидан, ёш авлодни Ватанга садоқат, меҳнатга иштиёқ, ҳаётда поклик, катталарга ҳурмат руҳида тарбиялаш, илм олишга ҳаракатчанлик, мактабларда, ўқув юртларида яхши ўқиш, умуман оилада, жамоаларда намунали бўлишга қаратилган ишларни амалга оширишдаги ижобий тажрибалар ҳақида сўз боради.

Китобнинг яна бир муҳим жиҳати шундаки, унда Тошкент шаҳридаги қатор туманларда маҳалла оқсоқолларининг туман ҳокимликлари билан ҳамжиҳатликда олиб бораётган ишлари, ўтказаётган турли-туман тадбирларининг ижобий натижа бераётгани таъкидлаб ўтилади.

Муаллиф китобнинг «Баркамол инсонни тарбиялайлик» деган бўлимида Тошкент шаҳар Халқ таълими бош бошқармаси, шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институти ва республика «Маҳалла» хайрия жамғармасининг саъй-ҳаракати билан «Мустақил Ўзбекистоннинг ёш авлодни тарбиялашда маҳалла, мактаб ва оила ҳамкорлиги дастури» ишлаб чиқилганлиги ва уни ҳаётга жорий этишда жойларда амалга оширилаётган ишларга батафсил тўхталган. Бу китоб Ватан ичра Ватан бўлган маҳалла аҳлини қизиқтириши, оқсоқоллар ва уларнинг маслаҳатчиларига, шунингдек кенг китобхонларга асқотади.

Кабир КОМИЛОВ,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган фан арбоби.
Неъматилла ҲАСАНОВ,
Ҳамза туманидаги Нодирабегим маҳалласи оқсоқоли.

Қизиқарли география

МИСР — НИЛНИНГ СОВҒАСИМИ?

Кўпинча Нил дарёси Виктория кўлидан бошланади, деб ҳисобланади. Бу нотўғри фикр. Аниқроғи Нил дарёси Виктория кўлидан оқиб ўтади. Нил дарёси Виктория кўлига қуйиладиган Кагера дарёсидан бошланиб, Ўрта денгизга қуйилади. Нил дарёсининг узунлиги 6671 километр. У ер шаридаги энг узун дарёдир. Агар Нил дарёсининг бошланиш жойида қайиққа ўтирган киши ҳар куни 100 километр йўл босиб ўтса, дарё дельтасига, Қоҳирага икки ойдан кейингина етиб келиши мумкин.

Нил дарёси сувидан, асосан, Мисрнинг шимолида яшовчи аҳолигина баҳраманд бўлади. Эрамиздан олдинги V асрда яшаган юнон олими Герадот «Миср — Нилнинг совғасидир» деган. Дарҳақиқат, қадимги маданият марказларидан бири — Миср Нил дарёси туфайлигина вужудга келган.

Ҳар йили кузда, яъни октябрь — ноябрь ойларида Нил дарёси 40 кун тошади. Тошқин пайтида қишлоқларни сув босмаслиги учун улар нисбатан баландроқ жойларга қурилган. Тошқин вақтида қишлоқлардаги аҳоли бир-бирлари билан қайиқлар ёрдамида алоқа боғлайдилар. Шунга қарамай Нил дарёсининг тошишидан аҳоли фақат хурсанд бўлади, чунки сув қанча кўп тошса, экин ҳосили шунча мўл бўлади. Сув қайтгандан кейин ерларда унумли лойқа қатлами қолади, шундан сўнггина деҳқонлар экин экишга киришадилар. Баҳорда ҳосил йиғиштириб олингандан кейин ерлар ёз бўйи яна қақраб ётаверади.

Виктория кўлидан оқиб чиқувчи дарё Виктория — Нил деб аталади ва Киога кўлига қуйилади. Киога кўлидан оқиб ўтгач, у 40—50 метр баландликдан тушиб Меригсон шаршарасини вужудга келтиради, кейин Альберт кўлига қуйилади. Шаршара суви пастга тушаётганида чангдек майда зарраларга бўлиниб кетади, сув зарралари қуёш нурида ранг-баранг товланиб, чиройли камалак ҳосил қилади.

Альберт кўлидан Альберт — Нил дарёси оқиб чиқади. Бу дарё тоғлар орасидан ўтиб остона ва даралар ҳосил қилганлиги учун «Баҳрил Жабал», яъни «Тоғ дарёси» деб юритилади. Баҳрил Жабал дарёсига ўнг томони — Хабашистон тоғидан Собат дарёси келиб қўшилгандан кейин Оқ Нил — Баҳрил Абёд номи билан атала бошлайди. Баҳрил Абёд соҳилларида кийиклар, туяқушлар, филлар, бегемот, ҳатто шер ҳам учрайди. Ёввойи ҳайвонлар баъзан шаҳар аҳолисини ҳам безовта қилиб туради.

Оқ Нилнинг Тана кўлидан оқиб чиққан Кўк Нил дарёси — Бархил Азроқ билан қўшилишида ҳақиқий Нил дарёси ҳосил бўлади. Одатда дарёларнинг суви қуйиладиган жойигача кўпайиб бораверади. Нил дарёсининг суви эса аксинча камайиб боради, чунки қуйилиш жойи яқинлашган сари дарёга бирон бир ирмоқ қўшилмайди, бунинг устига дарё суви кучли буғланиб ва ерга шимилиб камайиб боради. Нил дарёси Ўрта денгизга қуйилиш жойида 24 квадрат километр майдонли бельта ҳосил қилади. Мисрнинг экин экиладиган майдонининг бешдан уч қисми ана шу дельтада жойлашган.

Нилнинг дельтаси кузда биз томондан учиб кетган қушларнинг қишки манзилгоҳи ҳисобланади. Узоқ Шимолдан келган қушлар қиш бўйи ва эрта баҳорда бу ерни «обод» қиладилар. Бу вақтда Ўрта денгиз соҳили саёз кўллар айниқса гавжум бўлади. Европадан учиб келган сон-саноқсиз ўрдаклар кўкариб кетган сувларда ғужғон ўйнайдилар, ёввойи ғозлар овози узоқ-узоқларга таралади, осмонда денгиз қалдирғочлари, оққушлар галаси, бургут ва қирғийлар парвоз қилиб учиб юради. Айрим жойларда оппоқ соқақушлар, қизғиш пушти ранг фламинга, ола-була чибислар галасидан сув юзи ҳам, ботқоқлик ҳам кўринмайди, оққушларнинг катта гуруҳлари сув чеккаларида худди улкан нилуфар гулига ўхшаб ётади. Дарахтлар, буталар, ўтлар орасида ҳам турли қушларни учратиш мумкин. Тўрғайлар ва бошқа ранг-баранг қушлар хониши ҳамма томондан эшитилади.

Нил дарёси бепоён Саҳрои Кабирнинг кичик бир қисмини сув билан таъминлайди, холос. Саҳронинг катта қисми ҳозирда ҳам сувсиз қақраб ётибди. Лекин фан ва техника жадал ривожланаётган асримизда саҳрои Кабирга сув чиқариш масаласида бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Немис муҳандиси Г. Зергель Африкадаги катта дарёлардан бири ҳисобланган Конго дарёсининг йўналишини ўзгартириш лойиҳасини тузди. Агар лойиҳа амалга оширилса Саҳрои Кабирнинг, бутун Африканинг табиатини ўзгартириш мумкин. Ҳозирги Нил дарёси Миср учун қандай аҳамиятга эга бўлса, янги дарё, яъни иккинчи Нил ҳам Чад, Нигерия, Жазоир, Тунис ва Ливия мамлакатлари учун шундай аҳамиятга эга бўлади. Шунингдек, Саҳрои Кабирнинг, умуман, Африканинг иқлими, табиати тубдан ўзгаради. Жазирама иссиқнинг шашти қайтади. Саҳрои Кабирдаги қақраган чўллар ўрнида катта-катта воҳалар, соя- салқин боғлар, экинзорлар пайдо бўлади, шаҳар ва қишлоқлар барпо этилади, турли саноат корхоналари қад кўтаради.

Дония ЗОКИРОВА.

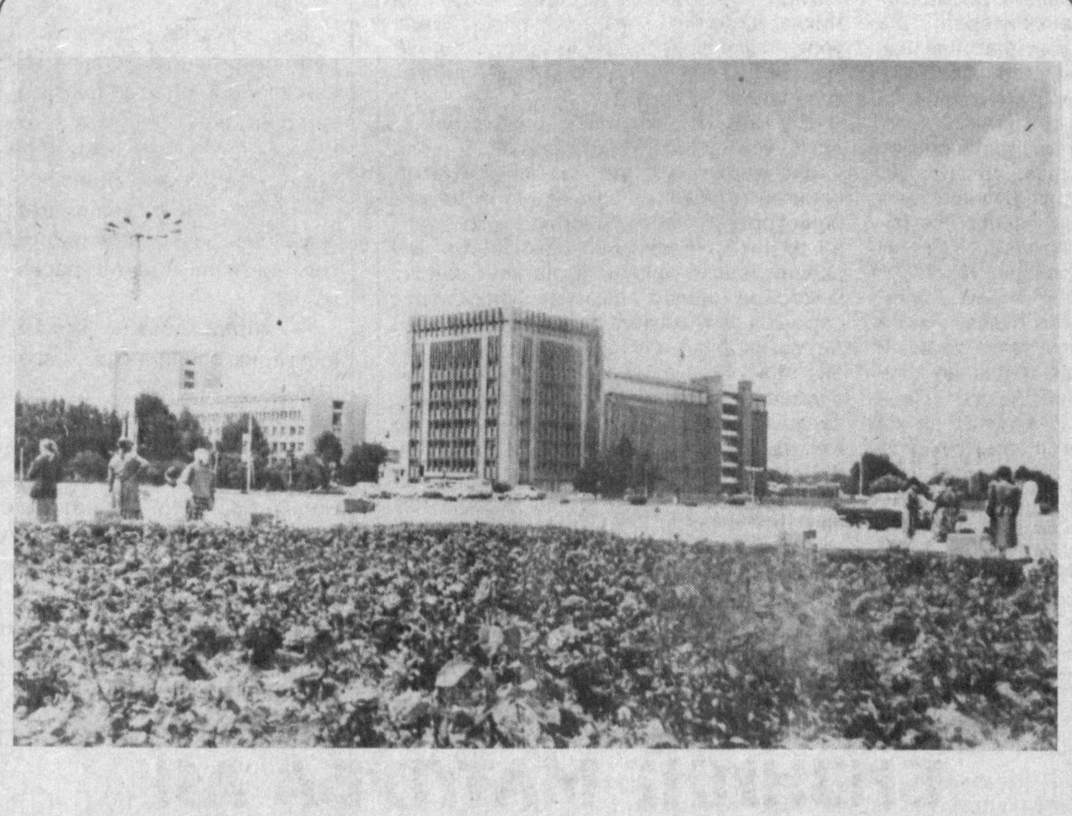

Ҳар фаслнинг ўз хислати бўлади. Бугун-эрта қишнинг оқ капалаклари оламни тўлдиради.
Рустам Шарипов олган сурат-лавҳа.

Олий ўқув юртларида

ИЛМИЙ АНЖУМАН

Мирзо Улуғбек номли Тошкент Давлат университетида юртбошимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон—иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» номли рисолаларининг муҳокамаси асосида «Келажакка ташланган равшан назар» номли илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

Конференцияни кириш сўзи билан университетнинг ўқув ишлари бўйича проректори Раҳбар Миртозаева очди.

Шундан сўнг конференция қатнашчиларига сўз берилди. Дастлаб Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий-таъминот вазири Б.Х.Умрзоқов Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон—иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» асарининг фалсафий-услубий аҳамияти, юртбошимиз асарларида бозор муносабатларига ўтиш даврида аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишнинг takомиллаштирилиши масалалари хусусида сўзлади. ТошДУ профессори Ғолиба Шоюсупова «Мақсадимиз — кучли ижтимоий кафолатни таъминловчи демократик давлатни қарор топтириш», Фарғона Давлат университети доценти А.А.Ғофуров «Иқтисодий мустақилликда сув мажмуининг муаммолари», ТошДу профессори И.У.Бекнозов «Ўзбекистон янги иқтисодий модел шаклланишининг микроиқтисодий муаммолари» мавзусида гапиришди.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ходими М.Набиева сўзга чиқиб фалсафа-сиёсатшунослик гуманитар факультетларида бозор иқтисодиёти даврида «Янги жамият қуриш назарияси ва амалиёти»деб номланган курс ўқитилиши ва бунга етук олимлар, мутахассислар ўзларининг ишлаб чиққан қўлланмалари билан қатнашишларини таклиф қилди.

Зарифа АЛИМБЕКОВА.

БЕҒУБОР ИЗ

Йиллар ўтган сари ҳар бир одам ўз ҳаёт йўлида из қолдирган кишиларни эслаб қоларкан. Уруш йиллари ва урушдан кейинги даврларда болалиги ўтган мен тенги одамлар кўпинча бир эркаликни, эркаланишни кўп-кўп соғинадилар. Замон эркалаб қўймаганди бизларни. Кўпимизнинг оталаримиз, акаларимиз, тоғаю амакиларимиз урушга кетиб ҳалок бўлган, кўплари бедарак кетган, қайтиб келганлари ҳам ногирон аҳволда эдилар. Урушнинг сўнгги йиллари бир оёқсиз қайтиб келган, ҳаммани баробар севадиган, менга отадай меҳрибон ямоқчи Ямин отани доимо эслаб юраман. Қишлоғимизда уни эсламайдиган одамнинг ўзи топилмас, десам асло лоф бўлмайди. Тоғ ён бағрига жойлашган бизнинг қишлоқда ҳамма бир-бирини танийди. Биз болалар-ку, ҳатто қўшни қишлоқ кишиларини ҳам яхши биламиз. Ямин отани эса у кўчиб келган йиллари ҳеч ким танимасди. Урушда ногирон бўлган Ямин ота бизнинг қишлоқда яшашни маъқул кўрибди. Қишлоқ чеккасидаги кимсасиз ва қаровсиз қолган ҳужра отага берилганди. Ямин ота бир ўзи кечаю кундуз ишлаб, ҳовли ва ҳужрани эпақага келтириб, ўнлаб йил чироғи ёқилмаган уйнинг чироғини ёқди. Сўнг шу кулбасини оёқ кийимларни ямайдиган жой қилиб қўйди. Қишлоғимиздагиларнинг ишдан чиқа бошлаган оёқ кийимларини ота тузатиб, ишга ярoқли қилиб берардилар. Энг қизиғи шунда эдики, у бу хизматлари учун ҳақ олмасди. Шу атрофдаги хонадонлар унинг иссиқ-совуғидан хабар олиб турардилар, холос. Ким бир коса атала, ким битта зоғора нон кўтариб бориб, ишдан чиққан этигини, калишмаҳсисини тузаттириб оларди.

Кунларнинг бирида биз улкан ёнғоқ тагида чиллак ўйнаётган эдик. Узоқдан елкаларида ҳуржун Ямин ота кўриндилар. У одамнинг чап оёқларининг тиззасидан пасти ёғоч бўлганлиги сабабли, тошларга қадам қўйганларида тақиллагани элас-элас қулоққа чалинарди. Ота бизга яқинлашдилар. Бизлар салом бердигу ўйинни тўхтатмадик. У киши бизларга узоқ тикилиб турдилар, сўнг мени имлаб чақирдилар:

— Болакай, яқинроқ кел-чи! Исминг нима?

— Тилаквой?

— И-я, сен Эшон аканинг ўғилларимисан?!

Мен «ҳа»! дегандек бошимни қимирлатдим.

—Тилаквой, гап мундоқ: мен отанг билан бирга жангга кирганман. Ўша жангда отанг шаҳид бўлди, мен оёқдан айрилдим. Эшон ака кечаю кундуз сени оғиздан қўймасди. «Оллоҳдан тилаб олган яккаю ягона ўғлим Тилаквой қишлоқда қолган. Мабодо шаҳид бўлсам, сиз болажонимдан хабар олинг, менинг соғинчимни етказинг!» дегандилар отанг раҳматли. — Ямин отанинг кўзлари ёшланди. — Мени шу гап қишлоққа етаклаб келган, Тилаквой ўғлим!

Ямин ота елкаларидаги ҳуржунни ерга қўйдилар-да, ичидан яхшилаб таъмирланган мойланган бир этикни чиқариб, менга узатдилар:

— Ма, сенга! Кийиб ол!

Мен иймaниб турган эдим, отанинг ўзлари яна давом этдилар: — Тортинма, олавер. Бу этикни отанг кийиб жангга кирганди. Мен уни ўша жанг майдонларидан сен учун олиб келганман. Кийиб юрсанг, отангнинг руҳлари шод бўлади, Тилаквой!

Менинг ҳам кўзларимда ёш ҳалқаланди. Тупроқ оёқларим билан этикни кийиб олдим. У менга анча катта эди. Ямин ота эса

Ҳаёт сабоқлари

елкаларимга қўлларини қўйиб:

— Жуда ярашди, муборак, бўлсин, Тилаквой! — дедилар. — Отанг кўрмаган кунларни энди сен кўргин, болажон! Отанг виждонли, иймонли, яхши одам эди. Ҳа, дарвоқе Тилаквой, бўш вақтларингда менинг кулбамга келиб тур. Косибчилик ҳунарини сенга ўргатаман. Бирор ҳунар эгалласанг ёмон бўлмайди.

Отанинг гаплари менга маъқул келди. Бу гапни эшитиб онам ва опаларим ҳам хурсанд бўлишди. Эртасигаёқ мен боғимиздаги узумдан бир челак узиб, кулба сари йўл олдим. Ямин отага шогирдликка тушдим. Бўш вақт топдимми — отанинг кулбаларига югураман. Тезда қўлларим нина, бигизларни ишлатишга ўрганди.

Йиллар ўтди. Мен ўнинчи синфни тугатгач, ўқиш ниятида шаҳарга тушдим. Омадим юришиб, институтга кириб ҳам олдим. Мен ўсган қишлоқ шаҳардан кўп ҳам олис бўлмаса-да, ҳар хил сабаблар билан мен қишлоққа кам борадиган бўлиб қолдим. Лекин ора-сира бўлса ҳам, қишлоққа ҳар борганимда Ямин отани зиёрат қилмасдан қайтмасдим. Ўқиш тугагач, мени институтда олиб қолишди. Ишларим яна кўпайиб, қишлоққа янада камроқ борадиган бўлиб қолдим. Начора, ҳаёт шуни тақозо этарди.

Ёзги таътил бошланди-ю соғинч билан яна қишлоққа йўл олдим. Болалигим ўтган уйга кириб, майда-чуйдаларни қўйдим-да Ямин отага атаб олган беқасам тўнни қийиқчага ўраб, йўлга отланарканман, онам:

— Бир пиёла чой ичмаёқ қаёққа?! — деб сўраб қолдилар.

Мен ниятимни айтган эдим, онам маъюсланиб гапира кетдилар:

— Тилакбой, ўғлим, кечикдинг! Ота вафот этганларига бир йил ўтди. Уч-тўрт кун оғир ётиб қолдилар. Бутун қишлоқ аҳли тепаларида бўлдик. Доим сени сўрадилар. Сени кўргилари келди шекилли!

— Нега менга хабар қилмадингизлар?! — деб сўрадим алам билан кўзим ёшланиб.

— Нима зарурати бор деб ўйладик. Ахир сенинг вақтинг кам, ишларинг кўп бўлса, безовта қилгимиз келмади. Тилакбой ўғлим!

— Ахир мен Ямин отадан меҳр қарзимни узганим йўқ эди-ку!

... Шундан кейин ҳам чамаси ўн йиллар ўтди. Озми-кўпми яшадим, одам танидим. Бор бўлсанг — кўролмайдиган, йўқ бўлсанг — беролмайдиганлар учраганида хаёлимга доимо Ямин ота келарди. Унинг меҳр тўла кўзлари, саҳий ва фидойи юраги намоён бўлиб: «Дунёда доимо меҳр қолаверади», дегандек бўлаверади.

ЁЛҒИЗЛИК

Одамзод ёлғиз қолмагунича ёлғизлик нима эканлигини асло ҳис қила олмас экан. Баъзи одамлар «Мен ҳеч қачон ёлғиз қолмайман!» деб ўйлайдилару, аммо ҳаёт бешафқат эканлигини хаёлларига келтирмайдилар. Шоирлардан бири: «Ёлғизликни мен ҳеч кимга кўрмайман раво», деганида нақадар ҳақ эканлигини яна бир бор таъкидлаб қўйсак, асло ёмон бўлмасди. Ёлғиз хаёл суриш ёинки ёлғиз ухлаш мумкин, аммо ёлғиз яшаб бўлмайди.

... Тўқсонларни қоралаб қолган онам ҳар куни мен ишга отланарканман, қўлларимдан тутиб:

— Болам, бугунча ишга бормай қўяқол. Сен кетсанг, ким билан қоламан? Бир ўзим сиқилиб ўлиб қоламанку! — деяверар эдилар.

Аввалларига онамнинг бу гаплари учун жаҳлим ҳам чиқди. «Нега бундай деяпсиз?» деб жеркиб ҳам бердим.

Кейинроқ билсам, онам ёлғиз қолганлари учун шундай дер канлар. Икки опам — уй-жойли, йироқда яшайдилар. Шунинг учун онам ҳеч уйда ёлғиз ўтиролмас, тез-тез кўчага чиқиб кетавeрардилар. Биз эса доим хавотирда бўлардик. Бир неча бор бизга билдирмай кўчага чиқиб кетганларида адашиб қолганларини ҳам эшитиб қолдим. Охири бир ўзларини уйда қолдириб, устларидан эшикни қулфлаб кетган пайтларимиз ҳам бўлди.

Ёлғизлик! Доно халқимиз «Ёлғизлик фақат Оллоҳгагина ярашади», деб айтганида ҳақ экан. Табиатда, ҳаётда ҳеч бир нарса, ҳеч ким ёлғиз қолмасин экан!

ТЎЛҚИН.

Ўзбек қўшиқчилик эстрада санъати бугунги кунда янада равнақ топиб, ривожланиб бораётгани ҳеч кимга сир эмас. Қўшиқчиларнинг ана шундай соҳаси ривожига ўз ҳиссасини қўшиб келаётган, шунинг билан бирга жаҳон мусиқа шинавандаларига манзур бўлган машҳур хонандалар қаторида истеъдодли ёш санъаткорлар талайгина. Бахтиёр Султонов ҳам ана шундай шинавандалар назарига тушган, унинг меҳр-муҳаббатини қозона олган иқтидорли хонандалардан. Унинг «Ўзим ўргилай», «Бедана», «Меҳрибонсиз бунча ҳам», «Райҳон», «Келади» каби қўшиқларини ким ҳам бефарқ тинглай оларди, дейсиз.

— Ёшликдан иккита касбга — учувчилик ҳамда санъаткорликка ихлосим кучли эди, — дея ҳикоя қилади у, — қай бирини танласам экан, деб баъзан ўйланиб қолардим. Барибир санъатга бўлган қизиқишим устун келди шекилли, шу соҳани танладим. Ўзим ҳам санъаткорлар оиласиданман. Отам Шариф Султонов — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, хонанда. Онам Мунаввар Султонова ҳам санъатни жуда қадрлайдилар. Биринчи устозим ҳам, маслаҳатгўйим ва қўшиқларимнинг илк тингловчиси ҳам — улар. Тинглай билиш қобилиятимни ҳам дастлаб ота-онам пайқаганлар. Мактабда ўқиб юрган пайтларимда театр студия очган эдик. Лекин болалигимда махсус мусиқа билим юртида ўқимаганман. Онам машиналар ҳаракати менга зиён-заҳмат етказмасин, — дер эканлар. Албатта бу ҳазиломуз гап-ку, аммо уйда ота-онамдан олган мусиқий билимларим пухтагина эди.

Сиз кутган учрашув

НИЯТИ— «СУВОРА»НИ АЙТИШ

Мактабни битиргач, Тошкент давлат маданият институтининг оммавий байрам режиссураси бўлимида таҳсил кўрдим. Алоқа институтида илк бора замонавий чолғу дастаси иштирокида театрлаштирилган мусиқий томоша тайёрлашга муваффақ бўлдим.

— Қўшиқ танлашда нималарга эътиборни қаратасиз?

— Аввалaмбор ёшларга, уларнинг диди, ўй-кечинмаларига мосроқ қўшиқ яратишга интиламан. Шунинг учун ҳам уларнинг руҳиятини ўрганиш мақсадида кўпроқ ёшлар билан мулоқотда бўламан. Бу енгил-елпи қўшиқлар маъносида эмас, қўшиқнинг тингловчига тезроқ етиб бориши ва сингишини истайман.

Мусиқани фақат мен эмас, отам, жияним Азизбек Холмуродов ҳам ёзадилар. Айни пайтда эстрада жанридаги енгил оҳангли қўшиқлар тайёрлаш билан бир вақтнинг ўзида мақомга ҳам қўл уряпмиз.

— Сизда қўшиқ яратиш жараёни қандай кечади?

— Қўшиқларимнинг яратилиши камида 3—4 ой давом этади. Лекин улар бунёдга келишидан аввал икки-уч йиллаб ўй-хаёлимда пишитиб юраман. Биз хонандалар халқнинг дилини тушуна билишимиз керак. Уни кундалик икир-чикирлардан, турли ташвишлардан яхши маънода чалғитиш, таскин беришга ҳаракат қиламан. Инсон яхшиликка интилиб, унга умидвор бўлиб яшаши керак.

...Яна қўшиқ янграйди. Хонанда ширали ва анчайин салобатга эга бўлган овозда «На тилар мандан» қўшиғини ижро этмоқда. Тингловчининг кўзлари беихтиёр юмилиб, сеҳрли бир оламга кириб кетгандек бўлади ногоҳ.

— Менга исмни марҳум устоз санъаткор Комилжон Отаниёзов қўйган эканлар. Чунки у киши оиламизнинг энг яқин дўсти эдилар-да. Устознинг қўшиқларини тинглаганимда, унинг мусиқасига сел бўлиб кетаман. Ашуланинг фалсафасини, ундаги чуқур дардни юрак-юракдан ҳис этишга ҳаракат қиламан. Ҳали «Сувора»ни ҳам айтиш ниятим бор.

— Келажакда ўзбек эстрадаси сизнинг тасаввурингизда қандай намоён бўлади?

— Эстрада санъатимиз ривожланса ривожланадики, лекин сира бир жойда тўхтаб қолмайди. Сабаби унинг пойдевори элимиз қалбидан ўчмас жой олган санъаткор Ботир Зокиров яратган пойдевор жуда мустаҳкамдир.

— Санъат фидойиликни талаб этади, дейишади. Ўз хулқи-атворингизни қандай баҳолайсиз?

— Одамгарчилик, инсофдиёнати кучли кишиларни афзал деб биламан. Ҳар вақт ёмонликка ҳам яхшилик билан жавоб беришга интиламан.

Ҳар гал саҳнага чиқаётганимда кучли ҳаяжон билан, худди илк марта саҳнага чиқаётгандек ҳис этаман ўзимни. Шукр, армоним йўқ. Фақат эзгу орзуларим бор. Катта мусиқий дастур билан аввалгиларига ўхшамаган концерт дастури тайёрлаш.

Назокат УСМОНОВА
суҳбатлашди.

Яхшилик, самимият, меҳр-муҳаббатнинг элчиси бўлиб, кўчаларни тўлдириб, кўзларни қувнатиб келаётган болакай беихтиёр уни кузатувга олган, минг бир ташвишнинг қай бири этагини тутиши муаммосининг ечимини топиш, режаларининг амалга ошиш иштиёқи билан кетаётган сизу-бизнинг бир сониядаёқ фикр-ўйимизни ўғирлайди. Кўнгил ажиб бир соғинчу ҳаяжон билан болаликнинг анчадан бери из босилмаган сўқмоқлари сари етаклайди. Кимнингдир хаёлидан ялангоёқ тупроқ кечиб, қўй-қўзилар ортидан чопқиллаб кетаётган ўша ширин дамларини, кимнингдир само қўйнидаги милт-милт ёниб ўзининг сирли дунёсига чорлаган, неча бор санай-санай, чарчамасдан адашиб-ла уйқу элитган юлдузли тунларини, Рамазон айтиб, қанду қурсни талаша-талаша чўнтагига солган шумликларини бўй кўрсаттириб юборади.

Болаликда чарос кўзларига дунё сиғади, ҳовучларда яхшиликка, ишончига ўралган дунё туради. Наҳот, энди болалик қайтиб келмайди? Энди у армонли хотира... Турмуш ташвишлари-ла бўлиб, хаёлнинг оғуши ҳавойи ҳаракатлар билан болаликни четлаб ўтаётгандек... Ажаб?!

Йўқ-йўқ! Ана, йўлакдан чопқиллаб келаётган болакайлар бор экан, болалик абадий. Унинг нозиккина, кўзмунчоқли қўлчалари билан қўйган пойдевори устига ҳаёт қуриляпти. Биз катталарнинг юрагига қўл сола олаётган жажжигина вужуднинг дунёсига кирмоқ истардик. Бугуннинг болалари қандай?

Бу ҳисларимни уйғотган ҳам қаршимда келаётган ширингина болакай бўлди. Соғинган болалигим дунёсига етаклай олган укагинам билан мулоқотни сиз азиз муштарийларга илиндим.

Болалик боғи

КЎЗЛАРИГА ДУНЁ СИҒАДИ

— Ширинтой, қаёққа кетаяпсан?

— Боғчага.

— Исминг нима?

— Жаҳонгир.

— Қайси боғчага борасан?

— Анави боғчага. (321-боғча).

— У нечанчи боғча?

— Э, билмайман.

— Боғчада нима қиласизлар?

— Ўйнаймиз, ҳозир биз мактабга тайёргарлик кўряпмиз. Ўқиш, ёзиш, чизишни ўрганяпмиз.

— Боғча яхшими?

— Боғча менга ёқади. Бу ерда маза қилиб ўйнайман.

— Дўстларинг кимлар?

— Баҳодир, Алишер, Темур.

— Нега айнан уларни дўстларинг деб ўйлайсан?

— Чунки бирга ўйнаймиз.

— Боғчадан уйга бориб нима қиласан?

— Опамга қарашаман. Уйда энг каттасиман. Опам печенье пиширсалар мен ҳам шакл бераман, тухум суриб, шакар сепаман. Бугун ўртоқларимга ҳам печенье олиб кетаяпман. Сизга ҳам берайми? Олинг.

— Раҳмат. Катта бўлсанг ким бўлмоқчисан.

— Милиционер.

— Нега энди милиционер бўлмоқчисан?

— Зўр-да. Менга шапкаси ёқади. Ўғриларни тутади. Телевизорда кўрсатади-ку. Сиз ҳам кўрасизми?

— Ҳа. Сенинг аданг милиционерми?

— Йўқ. Адам поезд тузатадилар.

— Телевизорда яна нималарни кўрасан?

— Мультфильмлар, «Оқшом эртаклари»ни, Менга кўпроқ қўғирчоқ театрлари ёқади.

— Ҳозирги кунларда телевизорларда нималар беряпти?

— «Оқшом»ни ҳар куни беришади. Ҳозир футбол бўляпти. «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи» ва «Кока-кола», «Дока—хлеб» рекламаларини беряпти.

— Уйдагилар газета ўқишадими?

— Ҳа, адамлар «Оқшом»ни олиб бер дейдилар, кейин программа кўрадилар.

— Ҳозир халқимиз нима билан машғул?

— Пахта теришни тугаллашди.

— Пахтадан нималар олинади?

— Зиғир ёғ, кўйлаклар, кўрпаларга пахта...

— Ўзбекистонда яна нималар бор?

— Олтин, пилла.

— Ҳозир қайси фасл?

— Куз тугаб қиш келди.

— Энг яхши кўрган нарсанг нима?

— Оппоқ «Лимузин» машинаси.

...Бийронгина, шўх-олов бу олти ёшли болакай — Жаҳонгирнинг дунёқараши, муомала маданияти боғчада, оиладаги тарбия, муҳитнинг кўзгуси бўлиб кўринди. Ундаги болаларча соддалик, ўзига ишонч, эртанги кунимизнинг мазмуни, моҳиятини кашф этгандек.

Қизиқ, болалигимда мен ҳам шунақа бийрон бўлганмикинман?

Маҳлиё МИРСОАТОВА.

Тошкент давлат тиббиёт-педиатрия институтининг кафедра мудири, профессор Гулчеҳра Содиқова ўзининг бор билим ва маҳоратини ёш авлод саломатлигини муҳофаза қилишга бахшида этиб келмоқда.

Равиль Альбеков олган сурат.

Мутахассис мулоҳазалари

ГИЁҲДАН ДОРИ ОЛИШ ОСОНМИ?

Марказий Осиё, жумладан Ўзбекистонда ўсадиган ўсимликларнинг айримлари катта-катта майдонларни ташкил қилса, баъзилари ўта ноёб бўлиб, ҳатто ҳар бир республика «Қизил китоб»ларига киритилган. «Ўзбекистон Қизил китоби»да камёб ва муҳофазага муҳтож ўсимликлар сони 163 та, тўлдирилган нашрида эса 300 турдан ортиқдир. Шунинг учун ҳам биргина Ўсимликлар моддалари кимёси илмий-тадқиқот институти тиббиётида қўллаш учун тавсия этган 20 дан ортиқ янги дорилар тайёрлаш учун ўсимлик хом ашёси етарли бўлмаганлиги сабабли ҳозирги кунда фақат 5—6 та доригина ишлаб чиқармоқда. Бунинг устига баъзи ўсимликлар бошқа республикалар ҳудудида ўсиши туфайли бу муаммо яна ҳам чигаллашиб кетди.

Жумладан, болаларда учрайдиган шол касаллигини даволашга тавсия этилган «Галантамин» деб аталадиган дори асосан Хисор тоғларида тарқалган омонқора ўсимлигидан олинарди. Биология фанлари доктори С. Ҳамидхўжаев маълумотига кўра бу ўсимликнинг асосий заҳираси қардош Тожикистон ҳудудида жойлашган, қўшни Сурхондарё вилоятида эса кам учрайди. Шу сабабли ҳам омонқора «Ўзбекистон Қизил китоби»га киритилган. Шунингдек, омонқорага яқин тур — қорақовуқ эса Қоржантов, Угом ва Қоратов тоғлари ён-бағирларида ўсади. Эндиликда уларни йиғиш ва дори олиш бир қатор қийинчиликларни туғдирмоқда.

Ўсимликни йиғиш, майдалаб қуритиш ҳам ўзига хос машаққатли иш. Айниқса, эрта баҳорда бундай ишларни олиб бориш ёғингарчилик палласига тўғри келиб қолса борми, у ҳолда нафақат хом ашё миқдори, балки доринниг сифати ҳам пасайиб кетади. Ўзбекистоннинг чўл минтақаларида бу ишларни амалга ошириш тоғ шароитига қараганда бир мунча осон. Шундай бўлса ҳам бутун Марказий Осиё бўйлаб тарқалган исириқни йиғиш ҳам эрта баҳорда ёғингарчилик туфайли анча-мунча қийинчиликларга сабаб бўлмоқда. Устига устак ўсимлик хом ашёси ҳам исириқни дастлабки гуллари очилгунча йиғиштириб олиниши керак. Акс ҳолда дезоксипеганин моддаси миқдори камайиб кетиб, хом ашё яроқсиз деб топилади.

Шу пайтгача бизда доривор ўсимликларни йиғиб қуритиш учун алоҳида жиҳозланган хоналар, мосламалар йўқлиги бу жараённи анча мушкуллаштирмоқда. Ҳозиргача бундай ишлар фақат ёзги дала шийпонларида ёки текис майдонларда олиб борилмоқда. Ҳатто бундан 5—10 йил муқаддам цитизин (йўталга қарши дори) манбаи бўлган Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ тумани тоғларида кенг тарқалган афсонак ўсимлигини Тошкент атрофидаги хўжаликлар хирмонларига қуритиш учун ташиб келишга мажбур бўлиб, ўсимликни йиғиш ва қуритишга бағишланган йўлланмага ҳам шу усулни киритгандик.

Шуни ҳам таъкидлаш лозимки, аксарият ўсимликдан олинадиган дори моддаси асосан илдизида ва меваларида кўпроқ, поя ва баргларида камроқ миқдорда учрайди. Албатта доривор модда ўсимликнинг қайси аъзосида кўп бўлса, шуни манба сифатида ишлатганимиз маъқулроқ. Мабодо дори ўсимликнинг илдизида кўп миқдорда бўлса ҳам уни ковлаб олсак натижада ўсимлик камайиб, ҳатто йўқолиб кетади. Шуни назарда тутиб ўсимлик хом ашёсини узоқ муддат давомида заруратни қоплаш учун уни ер устки қисми ёки меваси манба сифатида тавсия қилинади. Масалан, галантамин (омонқора) ва ликорин (қорақовуқ) асосан ўсимлик пиёзида кўп миқдорда бўлса ҳам уларнинг барги теридаги оқ доғларни даволашга тавсия қилинган «псорален» дориси оққурайнинг илдизида анча миқдорда бўлишига қарамай хомашё сифатида унинг меваси тавсия қилинган. Бу тавсиялар негизида, албатта ўсимликдан омилкорлик билан фойдаланиш назарда тутилган.

Ўсимликнинг устки қисмида доривор модда ўсимлик ғунчага киргунча, баъзида эса гуллагунча кўпроқ миқдорда бўлиши аниқланган. Аксарият доривор модда ўсимлик ривожланишининг эрта босқичида кўп миқдорда бўлиши ҳам ёғингарчилик кўпроқ бўлган муддатга тўғри келади. Айниқса ўсимлик тоғ шароитида ўсадиган бўлса, уни йиғиб топширувчи ташкилотга катта қийинчиликлар орттиради. Вақтида майдалаб қуритилмаган хом ашё қорайиб, тезда бузилади. Натижада бир амаллаб қуритилган хом ашё юқорида тилга олинган ҳужжатлар талабига жавоб бермайди, уни истеъмолчи (завод) ҳам қабул қилмайди.

Шу ўринда биз 20 йилдан ортиқроқ муддат давомида тавсия қилган яна бир ўсимлик хусусида тўхташни лозим кўрдик. Марказий Осиё тоғларида парпи деб номланган ўсимлик ўсади. Унинг ўндан ортиқ тури Жунғор Олатови, Тянь-Шань ва Помир-Олой тоғларида учрайди. Ўсимлик моддалари кимёси институтининг бир гуруҳ олимлари академик С. Юнусов раҳбарлигида парпининг ушбу тоғларда ўсадиган туридан лаппаконитин деган алколоид ажратиб олишиб, бу модданинг фармакологик фаоллиги аниқлангач, аллапининни юрак аритмиясига қарши дори сифатида тавсия этишди. Бу дори 1986 йилдан эътиборан Чимкент ва Тошкент доришунослик заводлари томонидан ишлаб чиқарила бошланди.

Дастлаб лаппаконитин алкалоиди ўсимликнинг илдизида топилган эди. Лекин илдизини хом ашё сифатида ишлатиш бир жиҳатдан машаққатли меҳнат талаб қилса, иккинчи томондан ўсимлик заҳирасининг камайишига олиб келарди. Шундай экан, биз уни ер устки қисмини тавсия қилишни лозим кўрдик. Ўсимликдан олинадиган янги дори юқорида биз айтган «имтиҳонлар» кўригидан муваффақиятли ўтиб, собиқ иттифоқдаги тегишли қўмиталар томонидан ҳам эътироф этилиши ва ҳатто бу дорига хорижий давлатлардан патент ҳам олинди. Эндиликда битта муаммо — ўсимлик хом ашёсини йиғиб қуритиш жараёни турарди, чунки ҳар йили лозим бўлган 150 тоннагача бўлган қуритилган маҳсулотни баланд тоғ шароитида йиғиб қуритишнинг ҳам ўзи бўлмасди. Уни устига ўсимлик асосан май ойининг ярмидан бошлаб июнь ойининг охиригача йиғиб қуритиларди. Бу муддатнинг деярли ярми эса ёғингарчилик билан ўтарди. Табиий шароитда бўлса ўсимликнинг 250—400 килограммгача бўлган миқдорда қурита олардик холос. Бунда ўроқ билан ўриб олинган кўкпоя 50—80 чақирим масофага қуритиш учун олиб келиларди.

Шу каби мисоллардан кўриниб турибдики, ўсимликдан модда ажратиб олиш унинг таркибини текшириш, ажратиб олинган модданинг фармакологик таъсирини ўрганиб, унинг бирор хасталикка даво эканлигини аниқлаб, технологик жараённи ишлаб чиқиш ҳамда кенг саноат миқёсида ишлаб чиқариш кўпқиррали сермашаққат меҳнат талаб қилар экан. Айтмоқчи бўлган фикр шуки, саҳоватли она табиат қанчалик ноз-неъматларга бой бўлмасин, унинг беқиёс хазиналарининг адоғи ҳам йўқ эмас. Ўсимлик олами, шу жумладан шифобахш гиёҳларни шу бойлик сирасида кўриш билан бирга улардан имкони борича омилкорлик билан фойдаланиш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.

Каримжон ТОЙЖОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ботаника институтининг лаборатория мудири.

Дил тубидан

ҚАЙТАР ДУНЁ

Баҳриниса яхши орзу-ҳаваслар билан элга ош бериб, қўш келин туширди. Келинлари ҳурматли, намунали оилаларнинг фарзандлари эди. Баҳриниса аяни ўз оналаридек кўришарди. Ҳавас қилса арзирди бу оилага.

Вақт ўтиб, оилада биринкетин набиралар дунёга келди. Баҳриниса аянинг қувонганини кўрсангиз эди. Набираларини еру кўкка ишонмайди. «Данагидан мағзи ширин», деб шуни айтадилар-да.

Набиралар кўпайиб, оила янада гавжумлашиб қолди. Бола-болада. У-бу нарсани талашади, тортишади. Бироз вақт ўтгач, ҳеч нарса бўлмагандек яна ярашиб, ўйнаб кетишади. Бундай вақтда уларнинг ўртасига тушмаган маъқул. Лекин келинлари фарзандлари ўртасига тушиб, ораларидан «қора мушук» ўтди. Икки ўртада ака-ука ҳижолатда.

Баҳриниса ая уларни муросага келтириш учун анча насиҳат қилди. Шундай пайтларда келинлари қайнонага қулоқ солмай, ҳатто Баҳриниса аяни жеркишгача бориб етдилар.

— Нега унинг ёнини оласиз?! Минг қилса ҳам кичкина келинингизни яхши кўрасизда, а?

— Ундай деманг болам. Менга икковингиз ҳам бараварсиз.

— Йўқ, ундан қўрқасиз.

— Ҳеч замонда она ўз боласидан ҳам қўрқадими? Жанжаллашиб, қўни-қўшниларга шарманда бўлманглар, дейман-да. Ўртада олди-қочди гаплар ўтиб, иккала келин ҳам Баҳриниса аянинг ҳолидан хабар олмай қўйишди. Бир куни катта келини нон ёпди. Ҳовлидаги каравотда набиралари билан чуғурлашиб ўтирган Баҳриниса ая иссиқ нон билан чой ичгиси келди. Келини эса тандирдан иссиқ, бўрсилдоқ нонларни саватга узиб олиб, Баҳриниса аянинг олдидан кўтариб ўтиб кетди. Баҳриниса ая: «Майли, ёпиб бўлсин, чой дамласа кейин бир бурда ерман», дея ютиниб қўйди.

Келини нонни ёпиб бўлиб, чой дамлади. Болаларини чой ичишга чақириб, райҳон баргларини териб ўтирган Баҳриниса аяга қиё ҳам боқмади.

Келинининг бугунги қилиғи онахонга жуда оғир ботди. Шунда ҳам «Майли, ўзларидан кўпайсин. Юмшоқ нон емасам, қаттиғини ерман» дея хўрсиниб қўйди...

Вақт — оқар дарё. Набиралар вояга етишиб, ҳарбийда, йигитлик бурчини ўтаб қайтдилар. Уйли-жойли бўлишди. Турли соҳаларда меҳнат қилишяпти. Лекин бу кунларни кўриш Баҳриниса аяга насиб этмади...

Баҳриниса аянинг икки набира-келини ҳам ҳурмача қилиқлар кўрсатиб, бир ҳафта ота-онасининг, бир ҳафта қайнонасининг уйида яшашади. Бундай пайтларда Баҳриниса аянинг келинлари ўз-ўзига: «Бир пайтлар мен ҳам қайнонамга ёшлик қилиб, «ҳунар»лар кўрсатган эдим. Қайтар дунё деганлари шумикан-а?» дея савол беришади. Ҳа, «Ҳурмат қилсанг, ҳурмат кўрасан» деганлар. Шунинг учун қайноналарни ҳам иккинчи она сифатида кўриб, ҳурматини бажо келтиринг, сулув келинчаклар!

Шоира АБДУТОЛИПОВА.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ГАЗ БИЗНИНГ СОДИҚ ВА ТЕНГСИЗ ЁРДАМЧИМИЗ

Кундалик ҳаётимизни газсиз тасаввур этиб бўлмайди. Иссиқ овқатимиздан тортиб иссиқ сувимизгача газ ёрдамида тайёрланади. Бунинг учун ёнишдан ҳосил бўлган чиқитлар мўрконлар орқали чиқариб юбориладиган ҳар хил асбоблардан фойдаланилади. Газ колонкаси ва газга ўтказилган ўтин ёқиладиган колонка, иситиш ва иситиш-қайнатиш печлари АГВ-80, АГВ-120, КЧМ ва бошқа русумли сув иситгичлар шулар сирасига киради. Ушбу асбоблар, албатта, мўрконли, улар ўрнатилган хоналар эса ишлайдиган ҳаво ҳайдагичларга эга бўлиши керак. Мўркон ва ҳаво ҳайдаладиган каналларни ўз вақтида текшириб туриш кузқиш ойларида уларнинг барқарор ишлашини таъминлайди ва Сизларни бахтсиз ҳодисалардан асрайди. Зеро, ҳаво ҳайдагич бўлмаса, газ ёниб турганда ҳосил бўладиган ис хонага ёйилади ва одамларни заҳарлайди.

Турмушда газдан фойдаланиш билан боғлиқ бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш ва иситиш мавсумига тайёргарлик бораётгани муносабати билан шаҳарда фуқароларнинг шахсий мулки бўлган уйлардаги газ асбобларининг мўрконлари ва ҳаво ҳайдаладиган каналлари кўздан кечирилмоқда. Текширув шаҳар кўнгилли ўт ўчириш жамияти томонидан режали тартибда ўтказилмоқда. (Темур Малик кўчаси, 166-уйдаги «Алпомиш» НП).

Мўркон ва ҳавони ҳайдаш каналлари бузилишининг олдини олиш ва таъмирлаш масалалари юзасидан турар жойингиздаги туман газлаштириш бошқармасига мурожаат қилишингиз зарур.

Агар мўрконларнинг яроқли эканлиги ҳақидаги далолатнома белгиланган муддатгача туман фойдаланиш хизматига тақдим этилмаса газ асбоблари ОГОҲЛАНТИРМАЙ узиб қўйилади!

ҲУРМАТЛИ ҲАМШАҲАРЛАР!

Ислар чиқариб юбориладиган мўркони бор иситиш печлари, газ колонкалари ва бошқа асбобларни қиздириш олдидан ва ёқилганидан сўнг тортиш кучи бор-йўқлигини, албатта, текшириб кўринг.

Оқма ва бошқа сув иситгич идишларидаги тортиш кучи гугуртни ёқиб мўркон қалпоғига тутиш орқали текширилади. Агар тортиш кучи яхши бўлса, гугурт оловини қалпоқ остига тортиб кетади.

Иситиш печлари мўрконларнинг тортиш кучи юпқа қоғоз парчасини мўркон қалпоқчасига тутиш орқали текширилади. Агар тортиш кучи меъёрида бўлса, юпқа қоғозни кузатиш дарчаси томон тортади.

Ваннахоналарга ўрнатилган газда сув иситгичлардан фойдаланишда эшикнинг ташқи қисмидаги тирқишни ва ҳаво ҳайдаш йўлларини беркитманг, чунки улар ичкарига тоза ҳаво киришини таъминлайди.

Шахсий мулклари бўлган ва идорага тегишли уйларда яшовчи абонентлар газ асбобларида тортиш кучи йўқ бўлган ҳолларда мўрконларни текшириб ва тозалаб беришларини сўраб уй-жой идораларига, хусусий сектордаги уй эгалари эса юқорида айтилган ташкилотларнинг печкачиларига ёки турар жойлардаги туман газ идораларига мурожаат қилишлари керак.

ҲУРМАТЛИ ШАҲАРЛИКЛАР!

ЁДДА ТУТИНГ!

Кўп қаватли ва хусусий уйларда яшовчи баъзи фуқаролар уйни иситиш учун газ асбобларини ёқиб қўядилар, бу газ сарфини ошириб, одамларнинг заҳарланишига ва касалланишларига олиб келади.

Бинода газ ҳидини сезганингиз заҳоти барча газ жўмракларини беркитинг, бинони шамоллатинг, олов ёқманг, электр асбобларини ёқманг ва ўчирманг, зудлик билан авария хизматини 04, 55-44-27, 53-56-31 телефонлари бўйича чақиринг.

УНУТМАНГ! Табиий ёқилғининг энг қулай тури бўлиб, фойдаланишда техника хавфсизлигига қатъий риоя қилишни талаб қилади.

ТАБИИЙ ГАЗ — бизнинг бойлигимиз, уни тежаб ишлатиш ҳар биримизнинг бурчимиздир.

Портлаш, ёнғин, заҳарланиш ва бошқа бахтсиз ҳодисаларга йўл қўймаслик учун газ асбобларидан фойдаланиш қоидаларини бузманг:

— асбобларда газни ёниқ қолдирманг, чунки аланга ўчиб қолиши ва оқибатда хонага газ йиғилиб, заҳарланиш, ёнғин, портлаш юз бериши мумкин.

— болаларнинг ва махсус йўл-йўриқ ўқитилмаган шахсларнинг газ асбобларидан фойдаланишига йўл қўйманг.

— хонада газ иси борлигини сезган заҳоти туман газ идорасини ёки 04 рақамли телефон орқали авария хизматини бундан огоҳ этинг.

Газ хўжалиги ходимлари етиб келгунча, хонадаги газни ҳайдаш чорасини кўринг, эшик ва деразаларни очинг, гугурт ёқманг, чекманг, электр асбоблардан фойдаланманг, электр чироқларини ёқманг ва ўчирманг.

«ТОШГАЗ» ШАҲАР БОШҚАРМАСИ.

Пиру бадавлатларимиз

БИЗНИНГ МАТЛУБА АЯ

Мирobод туманининг «Истиқбол» маҳалласида 75 ёшли Люба ая яшайди. Уни маҳалладошлари «Бизнинг Матлуба ая» деб атайдилар. Сабаби, Любовь Дмитриевна сира ҳам рус қизига ўхшамайди. Аксинча, ўзбекона урф-одатлари унинг қалбидан аллақачон жой олган.

Яқинда ая хонадонига унинг қариндош-уруғлари, қуда ва маҳалладошлари қадам ранжида қилишди. Шунда биз аядан ўтмиш хотиралари ҳақида сўрадик. Негаки, Люба ая 1933 йилдан Тошкентда қўним топган.

— Аввалги Қўйлиқ бозорининг шундоққина ёнидаги чойхонада фаррош бўлиб ишладим, — дейди у. — Ишчанлигимми, оқила қизлигим боисиданми шу чойхонанинг хизматчиси Маҳмуд Жабборов менга кўнгил қўйди. Тез орада тўйимиз бўлди. Маҳмуд ака биринчилар қаторида урушга кетиб қаттиқ яраланиб бир йилдан кейин қайтиб келди. Биргаликда кўп йиллар қурилишда ишладик. Эссиз, Маҳмуджон ака 55 ёшида вафот этди. Фарзандлари, невараларининг бугунги камолини кўрмади...

Дарҳақиқат, Люба опа ўн фарзандни вояга етказди. Уларга ҳам ота, ҳам она бўлди. Ҳаммаси уйли-жойли. Тошкентдаги кўплаб турар-жойларнинг қад кўтаришида аянинг меҳнати синган.

— Уч фарзандли бўлганимда отам, синглим йўқлаб келишди. Улар мени олиб кетмоқчи ҳам бўлишди. Бормадим. Чунки, Тошкентда ўз бахтимни топдим. Шу ерда бир этак фарзандли бўлдим, — дейди ая.

Люба опа узоқ йиллардан бери қариндош-уруғлари билан хат-хабар олишиб туради. Уларни кўргани ота юртига боради ҳам. Ҳатто у ерда тандир қуриб, ўзбекона нон ёпиш сирларини ўргатади. Аммо, сафари бир ойга етмасдан Тошкентни соғиниб қайтиб келади. Шу-шу Қўйлиқ бозорининг ёнгинасида — «Истиқбол» маҳалласида аҳил яшаб келмоқда. Ҳозирда 30 дан ортиқ невара-чеваралари ая атрофида парвона.

Люба ая билан суҳбатимиз давомида миллий урф-одатларимиз унинг қалбига шу қадар сингиб кетганлигини кўриб ҳайратландик. Шунда бекорга уни маҳалладошлари «Бизнинг Матлуба ая» дейишмас экан, деган фикрга иқрор бўлдик.

[illegible]н ЭСИРГАДИЕВ.

СУРАТДА: Люба ая фарзандлари даврасида.

Козим Ўлмасов олган сурат.

Соғлом авлод учун

«НАЖОТ»ГА МАРҲАМАТ

Ҳар бир оила қураётган ёшлар ўз фарзандларининг ҳар томонлама соғлом туғилишини истайдилар. Шундай экан, улар мустақил ҳаётга қадам қўйишдан аввал шифокор, мутахассис дефектологларга мурожаат қилишса фойдадан холи бўлмайди, албатта.

Худди шуни ҳисобга олган ҳолда Республика таълим илмий-методика маркази қошида «Нажот» дефектолог-шифокорлар хизматининг ўз фаолиятини бошлагани айни муддао бўлди. Бу ерга келган янги келин-куёвлар, ҳаёт риштаарини бир-бирига боғлашга аҳд қилган ёшларга 8 та йўналиш бўйича ўндан ортиқ дефектолог мутахассислар маърузалар ўқишмоқда. Бундан ташқари ёшларнинг турмуш қуришларидан олдин улар билан анкета маълумотлари ва суҳбатлашиш орқали ҳаётда бир-бирларига мос келадиларми йўқми, шуни ҳам аниқлаб қимматли маслаҳатлар беришмоқда, соғлом фарзанд кўриш сирларини ўргатишмоқда. Хуллас, ҳамшаҳарларимиз «Нажот»нинг хизматидан мамнун бўлмоқдалар.

Дилмурод ИСМОИЛОВ.

ДЕВОРИЙ ГАЗЕТАЛАР ТАНЛОВИ

Куни кеча шаҳар «Саломатлик» марказида «Бутунжаҳон ОИТС—СПИДга қарши кураш куни»га бағишлаб шаҳримиздаги тиббиёт муассасалари тайёрлаган деворий газеталар кўрик-танлови бўлиб ўтди. «Тенг ҳуқуқ, баробар масъулият» шиори остида ўтган бу танловда элликдан ортиқ тиббиёт муассасалари иштирок этди.

Ҳакамлар ҳайъатининг раиси, шаҳар соғлиқни сақлаш бош бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари Иброҳим Уринбоев, ҳайъат аъзоси, СПИД маркази бош шифокори Собир Усмонов ва бошқалар баҳолаш жараёнида деворий газеталарнинг бадиий-эстетик безалиши, уларни тайёрлашда қай даражада ижодий ёндошилгани, бетакрорлиги каби жиҳатларига асосий эътиборни қаратишди.

Ҳакамлар ҳайъатининг қарорига кўра Юнусобод туманидаги 25-болалар поликлиникаси биринчи, Собир Раҳимов туманидаги 7-стоматологик поликлиника иккинчи, Мирзо Улуғбек туманидаги 15-клиник касалхона учинчи ўринга лойиқ деб топилди. Уларга пул мукофоти, қимматбаҳо буюмлар ва соғлиқни сақлаш бош бошқармасининг фахрий ёрлиқлари берилдиган бўлди. Булардан ташқари яна тўртта деворий газета рағбатлантиришга арзийди, деб топилди.

Лола МУСЛИМОВА.

САЁҲАТНИ СЕВГАНЛАР

Юрган дарё дейдилар. Дунёда қайси халқ «юришни» яхши кўраркин — буни ҳеч ўйлаб кўрганмисиз? Жаҳонда немис халқидек жаҳонгашта халқ йўқ экан. 1994 йилда улар хориж мамлакатларига 77 миллион марта саёҳат қилишибди.

Америкаликлар ва инглизлар ҳам бу борада немисларга бўш келишгани йўқ. Улар салкам 45 ва салкам 39 миллион марта саёҳатга отланишибди. Уларнинг ортидан голландлар, итальянлар, канадаликлар, французлар сўнгра, энг одобли, энг серхаражат сайёҳ ҳисобланган японлар туради. Японлар ҳар бир саёҳатга 2261 доллар сарфлайди. Бу борада испанлар жуда «зиқналик» қилишади. Улар сарф-ҳаражатни 350 доллардан оширмайди.

Хўш, шунча сайёҳ энг аввало қайси мамлакатга боришни хоҳлайди? Ҳали ҳам сайёҳларнинг диққат марказида — Франция: Бу мамлакатга ҳар йили 60 миллион сайёҳ ташриф буюради. Кейинги ўринларда эса АҚШ, Испания ва Италия туради.

Осиёнинг ҳам сайёҳлик борасида ўз «чемпиони» бор: Хитой ҳар йили 21 миллион сайёҳни қабул қилади. Африка қитъасида эса Миср, Лотин Америкасида эса Мексика сайёҳларнинг диққатини ўзига тортади.

Энди бир масала бор: қайси давлат туризмдан кўпроқ даромад қилади? Бу борада Американинг олдига тушадигани йўқ. У йилига 60 миллиард доллар фойда кўради. Яқин Шарқда эса Исроил 2,2 миллиард доллар фойда билан Мисрдан ўзиб кетди.

Сайёҳлик борасида юртимизга ҳам туристлар борган сари қизиқиш билан қарамоқдалар. Насиб этса яқин келажакда жаҳондаги энг гўзал мамлакатлар қаторида тилга олинсак ажаб эмас.

Хоҳ ишонинг, хоҳ...

ОШЁНЛАР ҲИМОЯ ОСТИДА

Ҳинд қушшунослари — орнитологлар хитойликлар севиб истеъмол қиладиган таом — қуш уясидан қилинган шўрваларни таъқиқлашни, бутун Ҳиндистонда шунга ихтисослашган ресторанлар таомномаларидан уни ўчириб ташлашни талаб қилишмоқда.

Бундай қарорга бирданига келингани йўқ. Қушшунослар Бенгалия қўлтиғида жойлашган Андаман ва Никобар оролларига уюштирилган илмий экспедициялардан кейин кўпгина кўнгилсиз воқеаларга дуч келишди. Уяси бузилавергандан кейин айрим ноёб қушларнинг бутунлай йўқолиб кетиш хавфи борлиги уларни ташвишга солди. Ҳамма гап шундаки айрим қушлар фақатгина шу оролларда учрайди, холос. Улар одатда уясини фақат ўзларининг сўлакларидан қурадилар. Айнан мана шу уялар кўп пул ишлашни мақсад қилиб олган контрабандистларнинг хаёлини ўғирлайди. Улар уяларни кўтарасига харидорларга пуллашади. Топилган ақча ҳам кам эмас: чайқов бозорида уянинг бир килограмми учун 4000 доллар тўлашади.

Қушшуносларнинг талаби ҳақли. Ахир табиат фақат пул эмас, ҳаёт манбаи ҳамдир.

ИТНИ ЮТГАН ИЛОН

Машҳур шоир Корней Чуковскийнинг «Доктор Вой-жоним» деган машҳур китобини биларсиз. Ана ўша Африкада, аниқроғи Кенияда бир воқеа бўлиб ўтди. Чўпон бола Жорж Иласуса уйга қайтаётганди. Ндаругу дарёсидан ўтиши билан Лейк-Накуру миллий боғининг шундоққина биқинида уни пистирмада ...илон пойлаб турган экан. Аввалига бола тўнкага қоқилдим деб ўйлади. Ўгирилиб қараса чап оёғи 4-метрлик питоннинг оғзида экан. Илоннинг думи эса уни ўраб келарди. Жорж жон ҳалпида бор кучи билан олға ташланди. Бундай шижоатни кутмаган илон ўлжани «қўлдан чиқарди». Бола эса оёғини қўлга олиб уйига югурди.

Воқеадан хабар топган қишлоқ аҳолиси Кения табиатни муҳофаза қилиш хизмати егерига мурожаат этишди. Эртасига келган одамлар илонни аввалги жойдан топишди. У чўпонларнинг бир овчи итини икки ямлаб бир ютиб ўзини офтобга солиб ётарди. Егернинг ўқи бехато мўлжалга тегди.

Ана шунақа, халқимизда «Кўзингга қараб юр» деб бежиз айтилмаган.

Тоҳир МАҲКАМОВ тайёрлади.

«ОЛТИН КУЗ» МУСОБАҚАЛАРИ

Шаҳар жисмоний тарбия ва спорт комитетининг ташаббуси билан анъанавий спорт мусобақалари ўтказилмоқда. 3 декабрь куни Саломатлик пойгаси — «Олтин куз» енгил атлетика мусобақалари бўлиб ўтди. Бу мусобақаларда шаҳардаги барча жисмоний тарбия ва спорт ходимлари, олий ва ўрта махсус билим юртлари ҳамда ўрта мактаб жисмоний тарбия ўқувчилари қатнашдилар. 8—9 декабрь кунлари Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти спорт залида миллий кураш бўйича (фарғонача усул) спорт мусобақаси, 5—13 декабрь кунлари эса шахмат бўйича Тошкент чемпионати ярим финал мусобақаси ўтказилади.

4—12 декабрь кунлари Зобитлар уйи спорт залида шаҳар биринчилиги учун баскетбол беллашувлари, 8—9 декабрда «Динамо» спорт мажмуида дзю-до бўйича шаҳар чемпионати бўлади.

Мавлуда МИРЗАЕВА.

Оқшомхонлар ДИҚҚАТИГА!

«Тошкент оқшоми»нинг навбатдаги сони 11 декабрда чиқади:

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

Яккасарой туманидаги **«ШЕРИК»** масъулияти чекланган жамияти **ТУГАТИЛАДИ.**

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида 53-62-79 рақамли телефон бўйича қабул қилинади.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича ~ 33-81-42

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.